

ASIA

Päätös ympäristönsuojelulain 39 § ja 47 §, maa-aineslain 4 a §:n mukaisesta hakemuksesta, joka koskee maa-ainesten ottoa ja murskaamista siirrettävällä murskausasemalla. Kyseessä on uusi toiminta. Päätös toiminnan aloittamisesta ilman päätöksen lainvoimaa maa-aineslain 21 §:n ja ympäristönsuojelulain 199 §:n nojalla.

LUVAN HAKIJA

Hakija:	Sallan yhteismetsä
Yhteyshenkilö:	Anne Harju
Osoite:	Kuusamontie 25, 98900 Salla
Puhelinnumero:	0405670670
Sähköposti:	anne.harju@sallanyhteismetsa.fi
Y-tunnus:	0192897-8

TOIMINTA JA SEN SIJAINTI

Kiinteistötiedot ja ottamisalueen sijainti

Kunta:	Salla
Kiinteistöt ja alue, jota päätös koskee:	Portinselkä (732-874-2-0)

Sallan yhteismetsä hakee maa-aines- ja ympäristölupaa kalliokiviaineksen louhintaan, murskaukseen ja varastointiin Sallaan kiinteistölle Portinselkä (732-874-2-0). Ottamislupaa haetaan kymmenen (10) vuoden määräajalle ja 280 000 k-m³ ottomäärälle. Toimija hakee lisäksi YSL 199 §:n ja MAL 21 §:n mukaisesti lupaa aloittaa toiminta muutoksenhausta huolimatta.

Alue sijaitsee Suomutunturin matkailualueelta noin 8 kilometriä koilliseen Portin Paloselällä.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE

Maa-aineslain (555/1981) mukaiseen maa-ainesten ottamiseen on saatava maa-aineslupa (MAL 4 §).

Ympäristönsuojelulain 27 §:n ja liitteen 2 mukaan ympäristölupa on oltava:

- Kiinteälle murskaamolle tai sellaiselle tietylle alueelle sijoitettavalle siirrettävälle murskaamolle, jonka toiminta-aika on yhteensä vähintään 50 päivää (kohta 7 e)

Jos maa-ainesten ottamistoimintaa koskeva hanke edellyttää ympäristölupaa ja maa-aineslain (555/1981) mukaista lupaa, niitä koskevat lupahakemukset on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana (MAL 4 a § ja YSL 47 a §)

LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Maa-aineslain ja ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 2 §:n 2 momentin 6 b kohdan mukaan lupaviranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, jona Sallassa toimii Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta.

ASIAN VIREILLETULO

Hakemus on tullut vireille 28.3.2023 (341/11.01.00/2023)

TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT JA SOPIMUKSET

Hakija on maanomistaja hakemuksen mukaisella alueella.

OTTO- JA MURSKAUSSUUNNITELMA (HAKIJAN ILMOITUKSEN MUKAAN)

Portinselkä, maa-aineksen ottosuunnitelma

1 Yleistä

Hakemuksen mukainen suunniteltu maa-aineksen ottamisalue sijaitsee Sallan kunnassa Portinselän itäreunalla, kiinteistöllä 732-874-2-0. Kiinteistön pinta-ala on noin 66 000 hehtaaria. Kiinteistön omistaja ja luvanhakija on Sallan yhteismetsä. Suunnitellun ottamisalueen pinta-ala on noin 5 hehtaaria, josta noin 2,5 hehtaaria on varsinaista louhosaluetta ja noin 1,2 hehtaaria tukitoimintojen alueita, joita käytetään kiviaineksen murskaus ja välivarastoalueena sekä kulku- ja huoltoalueina. Tukitoimintojen sijoittelu ja tilatarve tarkentuvat ottotoiminnan myötä. Lisäksi ottamisalueeseen kuuluu suojavalleille ja hulevesirakenteille varattuja alueita.

Ottamisalueelta louhitaan kalliota, josta tehdään siirrettävällä murskaimella maanrakennustöissä käytettävää kalliomurskettä. Ottamisalue sijaitsee Puhuri Oy:n Portin tuulivoimapuiston yleiskaava-alueella. Tuulivoimapuiston kahdeksan voimalan sekä niiden vaatiman tiestön, nostokenttien ja sähkönsiirron rakennushanke on tavoitteena aloittaa vuonna 2023. Tuulivoimaloiden rakennusluvut ovat lainvoimaiset. Tuulivoimaloiden rakentamiseen Sallan yhteismetsältä vuokratut alueet sijoittuvat samalle kiinteistölle kuin hakemuksen mukainen ottotoiminta.

Ottotoimintaan haetaan lupaa 10 vuodeksi. Suurin ottotarve sijoittuu kuitenkin aikajaksolle 2023–2025 eli Portin tuulivoimapuiston infran rakentamisen aikaan. Lisäksi suunniteltu ottamisalue palvelee mm. Sallan yhteismetsän tieverkon ylläpitoa.

Ottosuunnitelma on laadittu koordinaattijärjestelmässä ETRS89-TM35fin ja korkeusjärjestelmässä N2000.

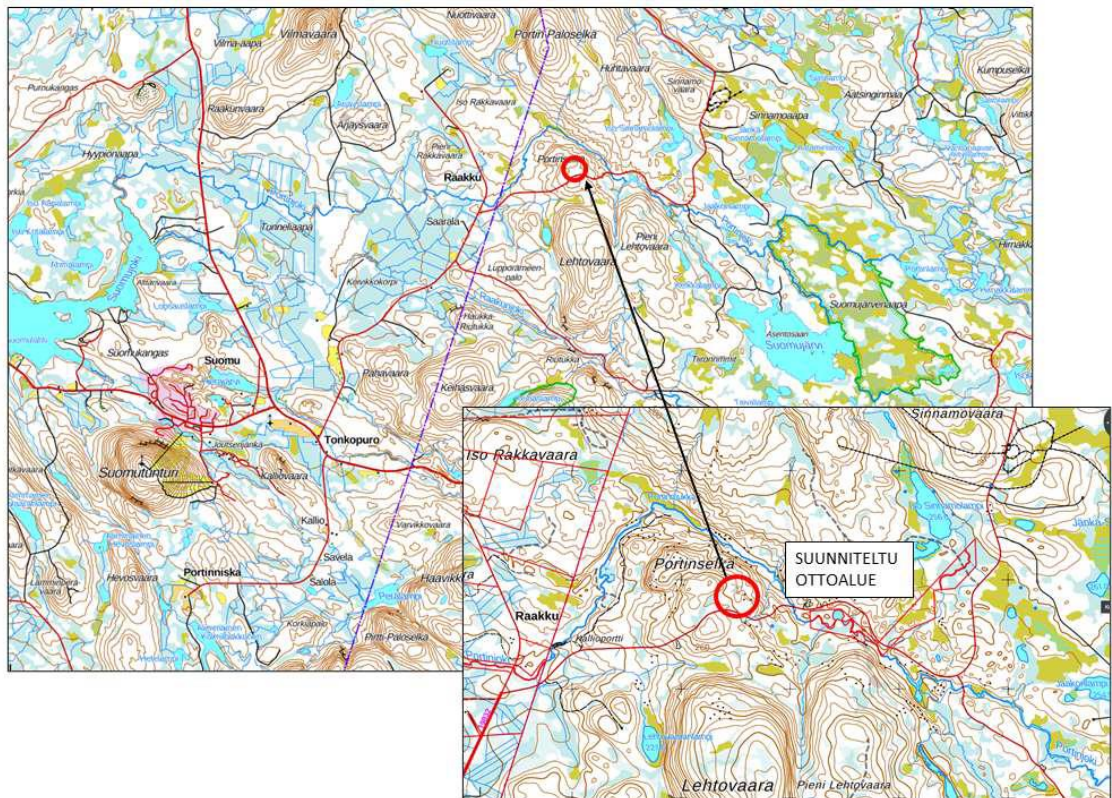
Louhinnalle ja murskaukselle haetaan ympäristölupaa saman aikaisesti maa-ainesten ottolupahakemuksen kanssa.

2 Sijainti

Etäisyyttä Sallan ja Kemijärven kunnanrajaan on noin 1,3 kilometriä. Sallan ja Kemijärven kuntataajamiin etäisyyttä on yli 30 kilometriä. Suomutunturin matkailualue sijaitsee noin yhdeksän kilometrin etäisyydellä lounaaseen.

Lähin naapurikiinteistö 732-405-6-1 sijaitsee noin 0,5 kilometrin etäisyydellä ottamisalueesta kaakkoon. Kiinteistö on luvanhakijan eli Sallan yhteismetsän omistuksessa. Muut naapurikiinteistöt sijaitsevat yli kilometrin etäisyydellä ottamisalueesta.

Suunnitellun ottamisalueen sijainti on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Suunnitellun ottamisalueen sijainti.

3 Alueen nykytila

Ottamisalue ja sen ympäristö on metsätalouskäytössä.

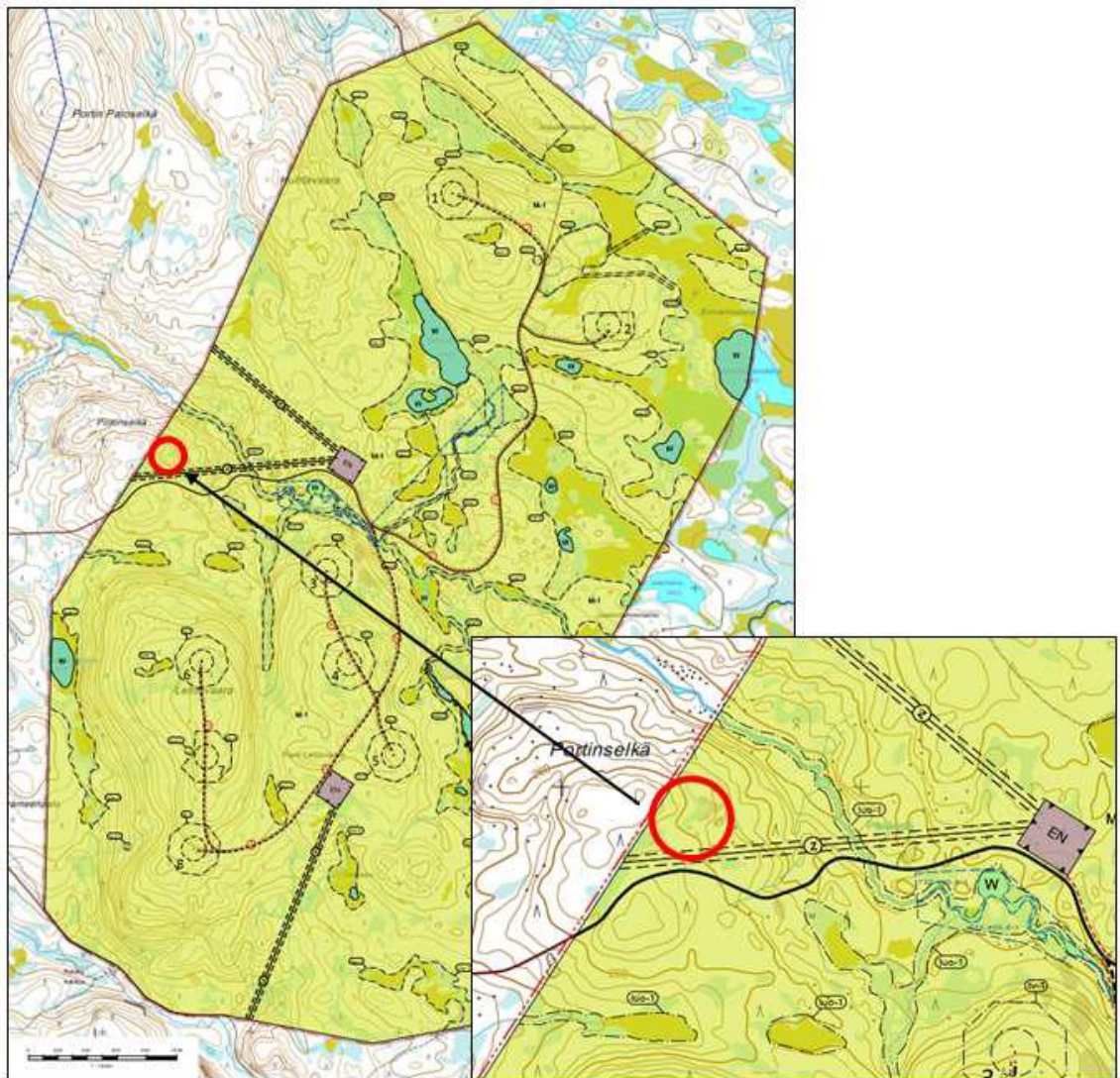
Ottamisalueen eteläpuolella sijaitsee nykyinen metsäautotie noin 40 metrin etäisyydellä, jonka kautta tuotettava kiviaines kuljetettaisiin tuulivoimapuiston rakennusalueille.

3.1 Kaavoitustilanne

Alueella on lainvoimainen Portin tuulivoimapuiston yleiskaava. Alueen kaavamerkintä on M-1, maa- ja metsätalousvaltainen alue.

Kaavakartassa on esitetty ottamisalueen ja nykyisen metsätien väliselle alueelle ohjeellinen uusi 110 kV voimalinja Portin tuulivoimapuiston tarpeisiin. Tuulivoimapuiston sähkönsiirron suunnittelun yhteydessä sähkönsiirtoreittejä on tarkennettu ja ottamisalueen läheisyyteen ei sijoitu sähkönsiirron rakenteita.

Portinjoki on merkitty yleiskaavakarttaan luo-1 –merkinnällä eli Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, jonka kaavamerkintä on seuraava: ”Alueella sijaitsee Metsälain 10 §:n ja Vesilain 11 §:n mukaisia kohteita. Alueiden suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon luontoarvot ja alueen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän luonteen turvaaminen.”

Kuva 2. Ote Portin tuulivoimapuiston yleiskaavasta. Ottamisalueen likimääräinen sijainti on esitetty punaisella.

3.2 Asutus

Lähin asutus sijoittuu Kemijärven kuntaan Raakun alueelle ottamisalueesta lännen suuntaan. Lähimpään asuinrakennukseen on ottamisalueelta etäisyyttä noin 3,3 kilometriä ja lomarakennukseen noin 2,5 kilometriä.

3.3 Luonnonsuojelukohteet

Kohteen läheisyydessä ei ole Natura- tai luonnonsuojelualueita. Lähin luonnonsuojelualue on Suomujärven aava (ESA302814), joka sijaitsee ottamisalueen kaakkoispuolella noin neljän kilometrin etäisyydellä.

3.4 Pohja- ja pintavesi

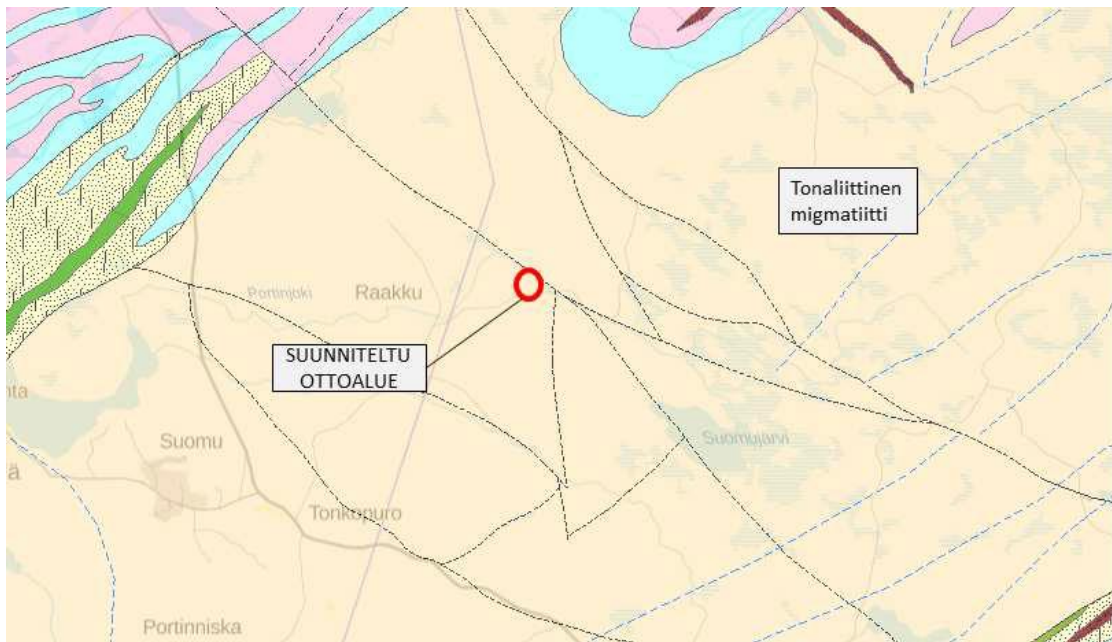
Ottamisalue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Lähin pohjavesialue Suomujärvi (12732204) sijaitsee noin 2,5 kilometrin etäisyydellä ottamisalueen kaakkoispuolella.

Suunnitellulta ottamisalueelta noin 240 metrin etäisyydellä itään-koilliseen sijaitsee Portinjoen luo-1 -alue. Portin tuulivoimapuiston yleiskaavoitusta varten laaditussa luontoselvityksessä (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, 5.12.2015) Portinjoesta todetaan seuraavaa: ”Portinjoki on uomaltaan luonnontilainen, eikä sen latvaosille sijoitu ojitettuja turvemaita. Joki koskineen ja sivantolampineen sekä joen varren pienet suot on edustava virtaveden luontokohde alueella.”

3.5 Kallioperä

Geologian tutkimuskeskuksen kallioperäkartan 1:200 000 perusteella ottamisalueen ja laajasti myös lähiympäristön kallioperässä vallitseva kivilaji on tonaliittinen migmatiitti. Kiviainesten laatua ja mineraalipitoisuuksia ei ole tutkittu ottamissuunnitelman yhteydessä.

Suunnitellulle ottamisalueelle ei sijoitu arvokkaita geologisia muodostumia.

Kuva 3. Ote Geologian tutkimuskeskuksen kallioperäkartasta 1:200 000.

3.6 Merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja muinaisjäännökset

Ottamisalueen läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisesti (RKY 2009) tai maakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristökohteita. Lähin maakunnallisesti merkittävä kohde on Riutukan uittotukikohta, noin 3,5 kilometriä ottamisalueesta etelään.

Portin tuulivoimapuiston kaavoitusta valmistelemissä selvityksissä Portin yleiskaava-alueella suoritettiin arkeologista inventointia (Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu, 22.10.2015). Tuulipuiston kaava-alueelta, johon suunniteltu ottamisalue sijoittuu, ei tunneta kiinteitä muinaisjäännöksiä.

3.7 Arvokkaat maisema-alueet

Ottamisalueen läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaita maisema-alueita. Lähimpiin arvokkaisiin maisema-alueisiin on etäisyyttä yli 10 kilometriä.

4 Kiviaineksen ottosuunnitelma louhinta-alueella

Maa-aineksen ottotoimintaan haetaan lupaa 10 vuodeksi. Kokonaisottomäärä on 310 000 k-m³. Kallion päällä olevien pintamaiden osuus on tästä noin 30 000 km³. Vuosittainen ottomäärä vaihtelee louheen ja eri murskelaatujen tarpeen mukaan. Suurin ottotarve sijoittuu kuitenkin aikajaksolle 2023–2025 eli Portin tuulivoimapuiston infran rakentamisen aikaan. Vuotuinen otto on tällöin alle 190 000 k-m³.

Louhosalueen enimmäispinta-ala on 2,5 hehtaaria. Ensimmäisenä louhitaan aloitusmonttu ja louhintamontun ajoluiska louhoksen pohjatasoon. Tämän jälkeen louhintaa etenee kohti louhosalueen keskustaa. Kiviaineksen louhinta suoritetaan maa-aineksen ottosuunnitelmassa esitetyllä periaatteella niin, että louhosrintauksen korkeudeksi tulee suurimmillaan 18 metriä. Louhinta voidaan suorittaa yhdessä tai useammassa kerroksessa. Louhosrintaman kaltevuutena käytetään noin 7:1 kaltevuutta mahdollisimman hyvän ja tasalaatuisen louheen irti saamiseksi ja ylisuurien lohcareiden rikottamistarpeen vähentämiseksi.

Kun louhinta on edennyt louhoksen laidalla lähelle suunniteltua pystysuoran louhinnan rajaa (>5 metrin etäisyydelle), louhitaan louhoksen reunaan kalliohyllly turvallisuuden parantamiseksi. Kalliohylllyn korkeustaso on 3 metriä luonnollisesta paljastetusta kallion pinnasta alaspäin. Kalliohylllyn leveys on viisi metriä. Kalliohylllyä ei ole tarvetta tehdä, jos pudotus luonnollisesta kallionpinnasta louhoksen vedenpintaan on alle kolme metriä. Porrastettu louhoksen reuna verhoillaan pintamailla.

Suunnitellulla ottamisalueella maanpinta on Maamittauslaitoksen laserkeilausaineiston perusteella noin tasolla +250...+267. Kallionpinta on arvioitu olevan noin 0–2 metriä maanpinnasta eli noin välillä +248...+267. Paikoin ottamisalueella esiintyy avokalliopaljastumia. Louhoksen lopullinen pohjan taso on alimmillaan enintään tasolla +237,5. Irtilouhinta suoritetaan noin metrin suunnitellun pohjataso alapuolelle. Pohjaveden tasoa ei ole varmistettu, mutta

kallioisessa Portinselän rinteessä pintavedestä muodostuvan pohjaveden arvioidaan virtaavan kallionpinnassa. Kalliopohjavedestä ei ole etukäteen tietoa.

Vesien poisjohtamiseksi louhinta-alueen pohja louhitaan maanpinnan viettosuunnan mukaisesti loivasti koillisen puoleiselle sivulle laskevaksi. Louhoksen vedet johdetaan selkeytysaltaan kautta pumpaamalla purkuojaan ja edelleen koillisen suuntaan Portinselän rinteeseen, josta vedet ohjautuvat pintavaluntana Portinjoen suuntaan. Selkeytysaltaan sijaintia ja korkeusasmaa siirretään louhoksen etenemän mukaan ja selkeytysallas voidaan louhoksen sijaan sijoittaa louhoksen suojavallin ulkopuolelle.

Kallion päällä oleva pintamaakerros varastoidaan louhoksen ympärille ja maata käytetään louhosrintausten suojavalleina estämään liikkumista louhosalueella. Valli rakennetaan louhoksen ympärille, pois lukien louhoksen liikennereitti, jonka lähtötaso sijoittuu lähelle nykyistä maanpintaa rakennettavan tukitoimintoalueen tasauksen tasolle. Suojavallia siirretään rintausten etenemisen mukaan tai se voidaan rakentaa suoraan arvioidun louhoksen laajuusena. Suojavallin ja louhosrintausten välillä pidetään vähintään noin kolmen metrin levyistä turvatasannetta, joka on puhdistettu irtomaista. Pintamaa-aineksia käytetään louhoksen suojavalleissa sekä ottotoiminnan loppuvaiheessa luiskaukseen ja maisemointiin.

Louhosalue aidataan metalliverkkoaidalla, jonka korkeus on noin 2 metriä. Aita voidaan sijoittaa suojavallin päälle tai sen ulkopuolelle. Tukitoimintoalueen puoleisella sivulla aita voidaan korvata suojavallin päälle noin 1,5 metrin välein asennettavilla isoilla kivillä.

Louhokseen rakennettavalle kulkureitille asennetaan lukittava puomi tai portti sekä kyltit, asiattoman kulun estämiseksi. Kulkureitti luiskataan louhostilanteen mukaan siten, että turvallinen liikenne louhoksen edetessä on mahdollista.

Ottamisalueen reunaan asennetaan noin 50 metrin välein louhoksesta varoittavia kylttejä - Louhos, vaara-alue, asiattomilta pääsy kielletty.

Ottamisalueelle rakennetaan suljettava liittymä, jonka kautta liikenne kulkee eteläpuoleiselle metsätielle. Liittymään asennetaan louhoksesta varoittava sekä ulkopuolisten liikkumiskiellosta kertova kyltti. Ohjeellinen liittymän sijainti on esitetty ottosuunnitelman asemapiirustuksessa.

Maa-aineksen ottosuunnitelmassa on esitetty likimääräiset ottamisalueen ja louhoksen äärirajat. Tarkempi louhintasuunnitelma määritetään kutakin louhintakertaa varten vasta louhinnan edetessä tarvittavan materiaalin mukaisesti, koska eri käyttötarkoitukseen soveltuvat kivilajit pyritään erottelamaan jo louhinnan irrotusvaiheessa. Tukitoimintoja varten varatun alueen laajuus ja tilatarve määritellään todellisen tarpeen mukaan.

Liitteissä 1 ja 2 on esitetty ottosuunnitelman asemapiirustus (501) ja poikkileikkauspiirustus (502).

4.1 Murskaus, murskeen kuljetus ja varastointi

Louhe murskataan leukamurskaimella erilaatuisiksi lajitteiksi ja murskausta suoritetaan yleensä samassa yhteydessä louhinnan kanssa. Johtuen tuulivoimapuiston rakennushankkeen tarpeista, ensimmäisten ottovuosien (vuosina 2023–2025) aikana murskaustoiminta on pitkäkestoista ja voi kestää vuosittain arviolta 10 kuukautta. Jatkossa vuosittainen louhimisen ja murskauksen määrä pyritään tekemään alle 50 päivän aikana eli n. 2,5 kuukauden aikana. Murskausta tehdään murskausajankohtana seuraavasti: arkipäivisin kello 6.00– 22.00 välisenä aikana. Murskauslaitetta pidetään ainakin alkuvaiheessa louhoksen ulkopuolella tukitoimintojen alueella, mutta louhoksen edetessä murskausta voidaan mahdollisesti tehdä myös louhosalueen pohjalla.

Kiviaines välivarastoidaan sekä louhosalueelle että varsinaisen louhoksen ulkopuolelle tasattavalle varastoalueelle. Varastointialueet määrittyvät ottamisen etenemisen mukaisesti tarkoituksen mukaisille sijainneille. Kiviaines välivarastoidaan eri laatujen mukaan useaan varastokasaan, josta materiaali kuljetaan uutta metsätieliittymää ja nykyistä metsätietä hyödyntäen käyttökohteisiin.

4.2 Räjähdysaineet, jätteiden ja öljyn käsittely

Louhinnassa tarvittavat räjähdysaineet tuodaan jokaista kentän räjäytystä varten alueelle erikseen, eikä alueella säilytetä räjähdysaineita. Mikäli toiminnassa muodostuu jätettä, ne toimitetaan luvan omaavan jätteenkäsittelylaitokselle. Jätteitä varastoidaan lukitussa varastorakennuksessa/-kontissa/jäteastiassa.

Polttoaineet varastoidaan kaksoisvaippasäiliöissä ja ne on varustettu ylitäytön estimellä. Voiteluaineet säilytetään allastettuna lukitussa kontissa. Polttoaineiden varastosäiliöiden ja tankkauspaikan alue suojataan asianmukaisesti.

Tukitoimintoalueelle sijoittuvat poltto- ja voiteluaineiden sekä kemikaalien varastointi- ja käsittelyalueet ovat nesteitä läpäisemättömiä ja reunoiltaan korotettuja siten, että ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen on estetty. Öljyjen ja muiden kemikaalien käsittelyssä noudatetaan ympäristöviranomaisten antamia ohjeita.

4.3 Maaperän ja pohjaveden suojele

Polttoaineiden varastointiin liittyy riski öljytuotteiden pääsystä maaperään. Tästä syystä polttoaineiden varastointi on järjestetty siten, että polttonestesäiliöt on varustettu ylitäytön estimellä, kaksivaippasäiliöllä tai suojakaukalolla. Poltto- ja voiteluaineiden varastointi sekä työkoneiden tankkaus ja huolto järjestetään erillisellä tankkauspaikalla. Lisäksi alueelle varataan imeytysturvetta tai vastaavaa imeytysmateriaalia vahingon varalle.

Murskauslaitoksen melu- ja pölysuojainten rikkoontuminen aiheuttaa poikkeuksellisia päästöjä. Laitoksen käyttäjä tarkkailee laitoksen toimintaa jatkuvasti ja häiriötilanteessa pysäyttää

laitoksen kokonaan tai tarvittavassa laajuudessa. Koneet ja laitteet sekä murskauslaitos pidetään jatkuvasti turvallisuusmääräysten mukaisessa kunnossa.

4.4 Onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin varautuminen

Vahingon sattuessa toiminnanharjoittaja ryhtyy viipymättä onnettomuuden tai häiriötilanteen edellyttämiin torjunta- tai korjaustoimiin ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseksi. Aiheutuneiden ympäristövaikutusten selvittäminen aloitetaan tilanteen edellyttämässä laajuudessa ympäristöviranomaisen kanssa sovittavalla tavalla. Lisäksi tehdään riittävät toimenpiteet vastaavan tapauksen toistumisen ehkäisemiseksi.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava toiminta-alueen rakenteiden ja laitteistojen huollosta ja kunnossapidosta siten, että ne eivät käytön aikana vioitu tai muutu siten, että toiminnasta aiheutuvien ympäristö- ja terveysvahinkojen riski lisääntyy.

Onnettomuus- ja häiriötilanteita varten toiminta-alueella pidetään riittävä alkusammutus- ja vuotojen torjuntakalusto. Laitteiden läheisyydessä on hätäkytkimet sekä ohjeet menettelystä vuoto- ja tulipalotapauksissa.

Ottamisalueen henkilöturvallisuudesta huolehditaan pitämällä varastointi- ja kuormausalueet riittävän väljinä. Työvaiheet suunnitellaan, niin, että peruuttamisen tarve on mahdollisimman vähäinen. Jalkaisin liikuttaessa tulee aina käyttää asianmukaisia henkilökohtaisia suojavälineitä, eli kypärää, huomiovaatetusta, turvakengkiä sekä tarvittaessa kuulo- ja silmäsuojasta. Työalueilla olevat työnaikaiset jyrkänteet merkitään lippusiimalla tai sulkukartioilla.

Onnettomuus- ja häiriötilanteita sekä turvallisuustehtäviä varten toiminnalle on nimettävä vastuhenkilö, jonka yhteystiedot on ilmoitettava valvontaviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista.

Ulkopuolisten pääsyä alueelle rajoitetaan louhoksen aidalla, suljettavalla liittymällä sekä varoituskyltein.

4.5 Kaivannaisjätteiden jätehuoltosuunnitelma

Toiminnassa muodostuvia kaivannaisjätteitä ovat alueelta poistettavat pintamaat, kannot ja hakkuutähteet sekä murskauksen yhteydessä muodostuva jatkojalostukseen soveltumaton maa-aines. Em. kaivannaisjätteet ovat luonnonmateriaaleja eli ne eivät sisällä muualta tuotuja haitallisia aineita, joista voisi aiheutua riskiä maaperään, pinta- tai pohjavedelle. Kiviainesten mineraalipitoisuuksia ei ole tutkittu.

Pintamaita (turve ja kivennäismaat) arvioidaan muodostuvan noin 30 000 k-m³. Murskauksen yhteydessä syntyviä jatkojalostukseen soveltumattomien ylijäämämaiden määrä on vähäinen. Ennalta arvioiden kaivannaisjätteet hyödynnetään pääosin ottamisalueen muotoillussa ja maisemoinnissa. Penger materiaaliksi soveltuvia ylimääräisiä kivennäismaita voidaan hyödyntää lisäksi infrarakentamisessa.

Alueelle ei vastaanoteta tai varastoida alueen ulkopuolelta tuotavia kaivannaisjätteitä. Kaivannaisjätteet sijoitetaan louhoksen ympärille suojavalleihin sekä tukitoimintoalueelle kasoihin siten, että kasat eivät ole vaarassa sortua. Kasojen väliin jätetään riittävästi tilaa, jotta alueella on turvallista ja sujuvaa liikkuu. Kasat sijoitetaan alueelle kulloinkin tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Kaivannaisjätteiden jätealueen toiminta päättyy alueen maa-aineksen ottamistoiminnan päättyessä. Toiminnan päättyessä kaivannaisjätteiden jätealue siistitään ja maisemoidaan muun kaivualueen maisemoinnin periaattein.

Louhosalue täyttyy ottotoiminnan jälkeen vedellä ja kaivannaisjätteet, jotka käytetään itse louhosalueen luiskauksissa sijoittuvat ottamistoiminnan jälkeen veden alle tai vesirajaan. Tukitoimintoalueelle sijoitettavien kaivannaisjätteiden jätealueen pohja muotoillaan ja pohjalle levitetään humuspitoisista pintamaista kasvukerros, jonka jälkeen alue metsitetään. Metsitys toteutetaan louhosalueen ulkopuolisille alueille.

4.6 Maisemointi ja alueen jälkihoito

Ottotoiminnan jälkeen maisemoinnissa luiskattu louhoskaivanto tulee osin täyttymään vedellä ja louhoksen reuna-alueet, kulku-, välivarasto- ja huoltoalueet tulevat toimimaan maisemoitavina metsitettävänä metsätalousalueina.

Louhoksen ympärille pintamaista tehdyt suojavallit, joiden korkeus on noin 1,5 metriä, jäävät louhoksen ympärille toiminnan päättyessä.

Louhoksen ympäröivä aita rakennetaan toiminnan päätyttyä yhtenäiseksi louhoksen kiertäväksi, jos aitaa ei toiminnan aikana jo ole rakennettu louhoksen tukitoimintojen puoleiselle sivulle ja ajoluiskan kohdalle.

Pohjaveden yläpuolisilla louhoksen reuna-alueilla maisemointi suoritetaan ottotoiminnan edessä tai päättyessä sopivissa kokonaisuuksissa alueelle varastoiduilla maa-aineksilla. Reunoja muotoillessa tulee välttää suuria tasaisia pintoja ja käyttää mieluummin loivia maaston muotoja maiseman luonnonmukaistamiseksi.

Louhoksen ajoluiska jätetään paikoilleen, jotta louhoksen vesipintaan säilyy kulkuyhteys.

5 Arvio ympäristövaikutuksista

5.1 Vaikutukset yleiseen viihtyisyyteen tai ihmisten terveyteen

Ottamisalueen lähialue on metsätalouskäytössä. Lähimpään asuinrakennukseen on etäisyyttä noin 3,3 kilometriä ja lomarakennukseen noin 2,5 kilometriä.

Voimakkainta melua aiheuttava toimenpide, eli räjäytystyö, on lyhykestoinen työvaihe ja toiminta-aika muutoin on normaali työaika arkipäivisin aikavälillä klo 06:00 ja 22:00. Yötyötä ei

tehdä ja toimintaa on käytännössä vähemmän talviaikaan, jolloin valoisaa työskentelyaikaa on huomattavasti vähemmän kuin klo 06:00 - 22:00.

Porauksesta ja murskauksesta johtuvat melu- ja pölyhaitat ovat lyhytaikaisia, koska louhintaa tulee tapahtumaan suhteellisen harvoin ja se on lyhytaikaista. Lisäksi ympärillä oleva havumetsä vaimentaa niitä tehokkaasti. Murskekasoja sijoittamalla voidaan vähentää melun leviämistä ympäristöön.

Syrjäisen sijainnin vuoksi louhinnasta ja murskauksesta ei ole merkittävää vaikutusta yleiseen viihtyvyyteen tai ihmisten terveyteen.

5.2 Vaikutukset maisemaan sekä rakennettuun ympäristöön

Ottoalueen ympäristö on metsäistä vaaramaastoa, jossa korkeusvaihtelut ovat suuria. Ympärväivät vaarat rajoittavat ottoalueen näkymistä kaukomaisemassa, vaikka ottoalue sijaitseekin verrattain korkealla Portinselän rinnealueella. Teoriassa huomioimatta puuston suojaavaa vaikutusta ottoalue voisi näkyä maisemassa noin 2 kilometrin etäisyydelle koilliseen Huhtavaaran, etelään-kaakkoon Lehtovaaran ja Pieni Lehtovaaran sekä itään Portinjoen suuntaan. Alueen suojaava puusto huomioiden, on todellinen vaikutus maisemassa huomattavasti tätä kapeampialaisempi ja kohdistuu ottamisaluetta korkeammalla sijaitseville avoimille suo- ja avohakkuu-alueille, jotka ovat lähialueella harvassa ja pienialaisia.

Maisemavaikutuksia ei kohdistu lähimmän asutuksen suuntaan länteen, koska Portinselkä estää näkymisen.

Syrjäisen sijainnin vuoksi louhinnasta ja murskauksesta ei ole merkittävää haittaa rakennetulle ympäristölle.

5.3 Vaikutukset luontoarvoihin

Ottamisalueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei sijoitu suojelualueita tai erityisiä luontoarvoja, joihin maa-aineksenotolla olisi vaikutuksia.

Kasvillisuuteen ottotoiminnasta aiheutuvat muutokset koskevat ottamisaluetta, eikä lähiympäristön kasvistolle arvioida olevan toiminnasta pitempiäaikaista haittaa. Maa-aineksen ottamisalueesta louhoksen reuna- ja tukitoimintoalueet maisemoidaan pintamailla ja metsittämällä, jolloin kasvillisuuskin osittain palautuu. Louhitun ottoalueen reunat porrastetaan/luisataan ja louhos täyttyy vedellä ottotoiminnan päätyttyä ja on havaittavissa maastossa toiminnan jälkeen lampena. Toiminnasta ei jää merkittävää vaikutusta ympäristöön.

5.4 Vaikutukset vesistöön ja sen käyttöön

Alueelta muodostuvat kuivatus- ja pintavedet johdetaan ojituksilla ja/tai pumpaamalla selkeytsaltaaseen ennen niiden johtamista purkuojaa pitkin maastoon. Selkeytysallas rakennetaan kiintoaineksen kulkeutumisen minimoimiseksi ottamisalueen ulkopuolelle.

Selkeytykseltään jälkeen kuivatusvedet suotautuvat Portinselän rinteessä pintaturpeen läpi ennen Portinjoen vesistöön valumista.

Talviaikaan suotautumista pintaturpeen läpi tapahtuu vähemmän, mutta myös pintavesien muodostuminen ottamisalueella on sulanmaan aikaan verrattuna huomattavasti vähäisempää. Pintavesistöille ei arvioida aiheutuvan merkittävää vaikutusta.

5.5 Vaikutukset ilmanlaatuun

Ottotoiminnalla ei ole merkittäviä vaikutuksia ilman laatuun.

5.6 Vaikutukset maaperään ja pohjaveteen

Kalliokiviaineksen ottamisalueen lähialueelle on tehty valuma-alue selvitys. Selvityksessä on rajattu valuma-alueet ja laskettu kalliokiviaineksen ottoalueelle (kartalla valuma-alue 1.1) muodostuvan pohjaveden määrä. Selvityksen perusteella laskettu muodostuvan kalliopohjaveden määrä (5 %) on noin 12 m³/d ja laajemmalla valuma-alueella (kartalla valuma-alue 2 ja valuma-alue 1.1) noin 36 m³/d. Kulku louhokseen muotoillaan tukitoimintojen puoleiselle sivulle (louhoksen aloitusseinämä) louhittavaa ajoluiskaa pitkin. Louhoksen alin pohjantaso saavutetaan vähitellen louhoksen edetessä, eikä tällöin muodostu tilannetta, jossa vesi suotautuisi louhokseen nopeasti koko seinämän korkeudelta, vaan syvyys saavutetaan vähitellen ja pumppausta voidaan tehdä koko louhoksen syventämisen ajan.

Alussa, kun louhintataso alittaa pohjavedenpinnantason, kalliopohjavettä arvioidaan virtaavan louhokseen runsaammin, määrän mahdollisesti ylittäessä tilapäisesti vesilaisissa mainitun 250 m³/d. Kalliomäen ennakoitaan kuivahtavan ajan myötä ja vesimäärän vähenevän ajan kuluessa. Kuukausikeskiarvona tarkasteltuna louhoksesta pumpattavien vesimäärien ei arvioida ylittävän vesimäärää 250 m³/d. Kaikki muodostuva vesi ei valu louhokseen, vaan rakoja myöten myös muihin suuntiin, mikä kompensoi tilannetta kalliomäellä.

Pohjavedenpinnan tason yläpuolelle suunnatusta ottamistoiminnasta ei ole odotettavissa muutoksia pohjaveden pinnan korkeusasemaan ja pohjaveden virtausolosuhteisiin. Louhittaessa pohjaveden pinnan alapuolelle, louhosalueelle on odotettavissa kohdistuvan vesivuotoja ja muutoksia ympäröivän alueen pohjavedenpinnan korkeusasemassa. Tällöin on tarpeen suorittaa pohjaveden pumppausta louhittaessa tasoon +237,5 ja metrin syvyyseen irtilouhintaan. Luokiteltujen pohjavesialueiden hydrogeologisiin olosuhteisiin ei ottotoiminnalla ole vaikutusta, koska alue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella tai niiden läheisyydessä.

Poltoneste- ja voiteluaineiden varastointi sekä työkoneiden tankkaus ja huolto järjestetään alueilla, joissa on asianmukaiset maaperän ja pohjavedensuojaurakenteet. Onnettomuuksiin varaudutaan riittäväillä vahingontorjuntavälineillä.

Ottotoiminnalla ei ole merkittäviä vaikutuksia maaperään tai pohjaveteen.

Liitteenä 5 on esitetty pohjavesiselvitys.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksen täydennys

Luvanhakija on pyynnöstä täydentänyt hakemusta (10.5.2023) seuraavasti:

Portinselkä, maa-aines- ja ympäristölupahakemus, täydennys hakemukseen

1 Yleistä

Koillis- Lapin ympäristöterveydenhuolto/ympäristönsuojelu, Joonas Neuvonen on pyytänyt Portinselän maa-aines- ja ympäristölupahakemukseen täydennyspyynnön 13.4.2023. Tässä dokumentissa on esitetty täydennyspyynnön pohjalta laaditut vastineet.

2 Naapurikiinteistöjen omistaja – ja yhteystiedot

Louhittu kiviaines käytetään Portin tuulipuiston hankealueen sisällä, jossa myös ottoalue sijaitsee. Asutulle alueelle toiminnasta aiheutuva haitta jää siten vähäiseksi.

Liitteenä on naapureiden kuulemista varten selvitetty omistaja- ja yhteystiedot Joonas Neuvoselta, Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuolto, ympäristönsuojelusta toimittaman rajauksen mukaiselta alueelta. Kiinteistöjä on rajatulla alueella 19 kpl.

3 Paliskunnan kuuleminen

Paliskunnan kanssa käydyn neuvottelun tiedot 27.1.2023 on esitetty sähköpostiliitteessä 1. Luvanhakija on lisäksi suorittanut uuden melumallinnuksen (14.3.2023), joka huomioi myös Kalkasjoen suulla olevan vapaa-ajankiinteistön. Uuden melumallinnuksen perusteella haetuista toiminnoista ei aiheudu valtioneuvoston päätöksessä 993/1992 tai valtioneuvoston asetuksessa 800/2010 mainittujen melutason ohje- ja raja-arvojen ylittymistä, kun meluntorjunnasta huolehditaan. Melumallinnuksen perusteella myös petolintujen pesiin kohdistuva meluhaitta pysyy kohtuullisissa rajoissa 45 db.

4 Kosteikkojen tila

Täydennyspyynnössä mainitut etelä ja luoteispuoliset kosteikot jäävät louhoksen ja/tai huoltoalueen alle, joten ne tuhoutuvat lopullisesti. Ottoalueen länsipuolella sijaitseva kosteikko (soistunut painanne) tulee kuivumaan louhinnan edetessä, sillä louhokseen tulee virtaamaan sekä pinta- että pohjavettä länsipuolen kallioharjanteelta, ml. kosteikon alue. Sadannan kautta kosteikkoalueelle virtaava pintavalumavesi ja suoraan sadannasta peräisin oleva vesi ei todennäköisesti ole määrältään riittävää, jotta kosteikon kasvillisuus ei kärsisi.

Tarkennetaan ottosuunnitelman kohtia 5.3 ja 5.4 edellä kerrotun mukaisesti.

5 Kuljetusten järjestäminen

Louhittu kiviaines käytetään Portin tuulipuiston hankealueen sisällä, jossa myös ottoalue sijaitsee. Asutulle alueelle toiminnasta aiheutuva haitta jää siten vähäiseksi.

Haitallisten vaikutusten vähentämiseksi toiminnan suorittamisajankohtaa muutetaan alkavaksi aikaisintaan klo 6.00.

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Hakemuksen vireillöolosta on kuulutettu Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuollon (kunnan ympäristönsuojeluviranomainen) verkkosivuilla 24.8.2023-2.10.2023. Ilmoitus kuulutuksesta on julkaistu lisäksi Koti-Lappi lehdessä 30.8.2023. Hakemusasiakirjat ovat olleet nähtävillä Sallan kunnan teknisellä osastolla osoitteessa Postinpolku 3, 98900 Salla ja Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuollon verkkosivuilla kuulutusajankautena.

Hakemuksen vireillöolosta on lisäksi tiedotettu asianosaisille, joiksi katsottiin naapurikiinteistöjen omistajat (22 kpl).

Hakemuksesta on pyydetty Lapin ELY-keskuksen, sekä Lapin maakuntamuseon lausunnot.

Katselmukset

Alueella ei ole tehty katselmuksia.

Lausunnot

Hakemuksesta on pyydetty Lapin ELY-keskuksen ja Lapin maakuntamuseon lausunnot.

Lapin ELY-keskus on antanut hakemuksesta seuraavan lausunnon (19.6.2023):

Sallan yhteismetsän maa-aines- ja ympäristölupahakemus, Portinselän kallioalue, Salla

Hakemus

Sallan yhteismetsä hakee maa-aineslain (555/1981) ja ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista yhteislupaa kalliokiviaineksen ottamiselle ja murskaamiselle Sallassa sijaitsevalta tilalta Sallan yhteismetsä RN:o 2:0, kiinteistötunnus 732-874-2-0. Lupaa haetaan kymmeneksi (10) vuodeksi yhteensä 310 000 k-m³:n suuruiselle ottomäärälle noin 5 hehtaarin kokoiselta ottamisalueelta, josta n. 2,5 hehtaaria on varsinaista louhosaluetta. Lisäksi haetaan lupaa aloittaa toiminta ennen lupapäätöksen lainvoimaisuutta (MAL 21 § ja YSL 199 §).

Alueelta ei ole aiemmin otettu maa-aineksia. Hakemuksen mukaan ottoalue ei sijaitse pohjavesialueella. Hakemuksen mukaan alin suunniteltu ottamistaso on +237,5 metriä (N2000) ja ottosyvyys vaihtelee välillä 0–18 metriä. Toiminta kattaa kallion räjäytyksen, louhimisen, louheen murskauksen ja murskeen varastoinnin sekä kuljetukset. Louhittu kalliokiviaines murskaetaan siirrettävällä murskauslaitoksella. Johtuen tuulivoimapuiston rakennushankkeen tarpeista, ottotoiminta painottuu ensimmäisiin ottovuosiin (vuosina 2023–2025), joiden aikana

murskaustoiminta on pitkäkestoista ja voi kestää vuosittain arviolta 10 kuukautta. Jatkossa vuosittainen louhimisen ja murskauksen määrä pyritään tekemään alle 50 päivän aikana eli n. 2,5 kuukauden aikana. Polttoneste- ja voiteluaineiden varastointi sekä työkoneiden tankkaus ja huolto järjestetään alueilla, joissa on asianmukaiset maaperän ja pohjavedensuojusrakenteet. Onnettomuuksiin varaudutaan riittävästi vahingontorjuntavälineillä.

Hakemuksessa esitetään, että alueelta kuorittuja pintamaita käytetään louhoksen suojaväleissa sekä ottotoiminnan loppuvaiheessa luiskaukseen ja maisemointiin. Ottotoiminnan jälkeen luiskattu/porrastettu louhoskaivanto tulee osin täyttymään vedellä ja louhoksen reuna-alueet, kulku-, välivarasto- ja huoltoalueet tulevat toimimaan maisemoitavina metsitettävänä metsätalousalueina. Louhosta ympäröivä aita rakennetaan viimeistään toiminnan päätyttyä yhtenäiseksi louhoksen kiertäväksi. Louhoksen ajoluiska jätetään kuitenkin paikoilleen, jotta louhoksen vesipintaan säilyy kulkuyhteys.

Kaavatilanne

Lapin ELY-keskus toteaa, että suunniteltu toiminta-alue sijaitsee 15.10.2020 voimaan tulleen Portin tuulivoimapuiston yleiskaavan maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M-1). Kaavamääräyksen mukaan alue on varattu pääasiassa metsätaloutta varten. Alueelle saa sijoittaa tuulivoimaloita niille erikseen osoitetuille alueille sekä niitä varten huoltoteitä, kokoonpanoalueita ja teknisiä verkkoja.

Alueelle ei saa rakentaa asuinrakennuksia tai sijoittaa melulle herkkiä toimintoja. Alueelle saa kuitenkin rakentaa maa-, metsä- ja porotalouteen liittyviä vähäisiä rakennelmia. Rakentaminen tulee sijoittaa vähintään 240 metrin etäisyydelle tuulivoimaloista tai rakentamattomasta tuulivoimaloille osoitetusta alueesta. Koko yleiskaava-alueetta koskevan määräyksen mukaan alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset.

ELY-keskus katsoo, ettei hakemuksen mukainen maa-ainesten ottaminen vaikeuta yleiskaavan toteuttamista.

Luonnonsuojelu ja pintavedet

Lapin ELY-keskus toteaa, että hakemuksen mukainen ottoalue ei sijoitu luonnonsuojeluohjelmien alueelle, luonnonsuojelualueille eikä Natura 2000 -verkoston alueille tai niiden läheisyyteen. Alueelle ei myöskään sijoitu tiedossa olevia metsälain (1093/1996) 10 §:n (1085/2013) mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Alue ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella.

Hakemusalueen läheisyydessä virtaa Portinjoki, joka on jokihelmisimpukan (raakku, Margaritifera margaritifera) elinympäristö. Jokihelmisimpukka on luonnonsuojelulain (1096/1996) 38 §:n mukainen koko maassa rauhoitettu eläinlaji, 46 §:n mukainen uhanalainen laji (LSA 160/1997, liite 4 521/2021), 47 §:n (384/2009) mukainen erityisesti suojeltava laji (LSA, liite 4) sekä EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteiden II ja V laji. Uhanalaisuusluokitukseltaan laji

on erittäin uhanalainen (EN). Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden tahallinen tappaminen tai häiritseminen on kielletty.

Louhoksen kuivatus- ja hulevedet suunnitellaan johdettavan Portinjoen suuntaan selkeytysaltaan kautta. Tukitoimintojen alueen pintavedet johdetaan myös Portinjoen suuntaan ojassa, johon tarvittaessa tehdään suotosepelipato tai selkeytysallas.

Jokihelmisimpukkaesiintymien turvaamiseksi Portinjokeen ei saa kohdistua vesistökuormitusta. Alueella voi muodostua vesistökuormitusta mm. pintamaiden kaivamisesta, sekä louhimisesta ja murskaamisesta kivipölynä. Portinjokeen on n. 250 m etäisyys, mutta alue on jyrkkää rinteitä, jossa on rinnevarjosteessa näkyvissä painaumia. Rinteeseen muodostuu helposti oikovirtauksia ja kiintoaineen pidättyminen voi jäädä vähäiseksi.

Lapin ELY-keskus katsoo, että hakemus ja sen perustana oleva maa-aineksen ottosuunnitelma ovat puutteellisia, sillä hankkeessa ei ole huomioitu vaikutusalueella olevaa rauhoitettua ja erittäin uhanalaista jokihelmisimpukkaa ja lajin turvaamisen vaatimuksia vesien hallinnalle ja käsittelylle.

Lapin ELY-keskus katsoo, että kuormituksen ehkäisemiseksi sekä louhos- että tukitoimintoalueelta lähtevän veden kiintoaine on laskeutettava riittävän kokoisissa selkeytysaltaissa. Portinjoen suuntaan ei saa johtaa kiintoainepitoista, tai muuten laadultaan heikentynyttä vettä. Alueen vesienkäsittelyn on oltava hallittua myös kevään sulamisvesien aikaan ja vesien purkamisessa ehkäistävä oikovirtausten syntymistä. Hakemuksessa tulee siten esittää tarkempi vesienhallintasuunnitelma sisältäen alaiden mitoitukset, huomioiden pohjavesiselvityksessä esitetyt vesimäärät, sekä alueelta pois johdettavien vesien tarkempi kulkeutumisreitti. Lapin ELY-keskus pyytää myös huomiomaan, että vesien johtaminen ei muutoinkaan saa aiheuttaa alueella vettymis- tai muuta haittaa ympäristöön.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan selkeytysaltaiden toimintaa on lisäksi syytä tarkkailla koko toiminnan ajan sekä alueelta ulos johdettavasta vedestä tulee ottaa vesinäyte alkukesällä ainakin kaksi kertaa toiminnan aikana. Näytteestä on tarpeen analysoida vähintään sameus, hieno kiintoaine, pH ja öljyhilivedyt.

Lapin ELY-keskus katsoo, että lupahakemusasikirjoja tulee täydentää edellä esitettyjen puutteiden osalta. Lupahakemusasikirjojen täydennyksen jälkeen Lapin ELY-keskukselta tulee pyytää uusi lausunto hankkeen luontovaikutusten osalta.

Sovellettava lainsäädäntö ja ohjeistus

Maa-ainelain 3 §:n mukaan aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu muun muassa tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantumista, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa. Maa-ainesten ottamista koskevassa lupaharkinnassa ja lupaehdoissa otetaan huomioon myös maa-ainelain 3 §:n ympäristöperusteiset rajoitukset muun muassa kauniin maisemakuvan, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien turmelemisesta taikka ne lain 3 §:ssä mainitut

muut rajoitukset, joilla pyritään estämään huomattavat tai laajalle ulottuvat vahingolliset vaikutukset asutukselle tai ympäristölle.

Ympäristönsuojelulain 27 §:ssä säädetään yleisestä luvanvaraisuudesta. Liitteen 1 taulukon 2 kohdan 7c ja 7e mukaan muun muassa kivenlouhimolle, kiinteälle tai siirrettävälle murskaimelle tulee hakea ympäristölupaa, mikäli toiminta-aika on yhteensä vähintään 50 vuorokautta.

Kiven louhinnan ja murskauksen suojaetäisyyksistä häiriintyviin kohteisiin sekä mm. toiminnan aiheuttamista melu- ja pölypäästöistä säännellään valtioneuvoston asetuksessa kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (ns. Muraus-asetus, 800/2010).

Kalliokiviaineksen ottaminen louhoksessa voi myös vaatia vesilain (587/2011) mukaisen luvan esimerkiksi vesilain 3 luvun (luvanvaraiset vesitaloushankkeet) 2 §:n tarkoittaman vesitaloushankkeen yleisen luvanvaraisuuden perusteella tai vesilain 3 luvun 3 §:n tarkoittaman aina luvanvaraisen vesitaloushankkeen perusteella. Näin ollen hankkeesta tulee tehdä vesilain mukaisen luvantarpeen arviointi, ennen kuin toiminnalle myönnetään maa-aineslupa. ELY-keskus arvioi alustavasti hakemuksessa esitettyjen tietojen perusteella, onko hakemuksen mukaisessa hankkeessa tarpeen vesilain mukainen lupa.

Ympäristöministeriön oppaassa Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestävään käyttöön (Ympäristöministeriön julkaisuja, 2020:24) on ohjeistettu muun muassa pohjaveden pinnan päälle jätettävistä suojakerrospaksuuksista, suojaetäisyyksistä häiriintyviin kohteisiin sekä jälkihoitotoimenpiteistä.

Edellytykset maa-ainesten otolle

Suunniteltu maa-ainesten ottamistoiminta ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle tai arvokkaalle geologiselle kohteelle. Suunniteltu ottamistoiminta sijoittuu alueelle, jolta ei ole aiemmin otettu maa-aineksia.

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan maa-ainesten ottaminen hakemuksen tarkoittamalla alueella voi olla mahdollista ilman, että siitä ennalta arvioiden aiheutuu ympäristölle maa-aineslain (MAL 3 §) tarkoittamia haittoja, jos ottaminen tapahtuu hakemuksessa esitetyllä tavalla. Lupaharkinnassa tulee kuitenkin huomioida seuraavassa esitetyt asiat.

Ottamistoiminta

Maa-ainesten otossa tulee ottaa turvallisuusnäkökohdat huomioon, mm. työaikaiset jyrkät luiskat. Räjähdyksistä ei saa aiheutua vaaraa tai haittaa. Ottoalueen jyrkänteiden suojaaminen ja merkitseminen tulee tehdä riittävällä tavalla. Lippusiiman käyttöä jyrkänteiden merkitsemiseen tulee välttää.

Häiritsevä melu ja pöly tulee estää. Mahdolliset polttoaineiden ja öljytuotteiden varastot, sekä työkoneneiden huolto- ja säilytyspaikat tulee suojata tarkoituksenmukaisesti. Mahdolliset päästöt on välittömästi ilmoitettava valvontaviranomaiselle.

Alueella toimittaessa tulee pitää huolta, että alinta ottotasoa ei aliteta, ja että korot on alueella merkitty huolellisesti ja ajantasaisesti.

Murskaus

ELY-keskus korostaa huolellista toimintakulttuuria. Öljyjen tai muiden vaarallisten aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen tulee estää. Suojausratkaisujen tulee olla tiiviitä ja öljyjä kestäviä, eikä suojarakenteeseen saa päästä virtaamaan ympäristön hulevesiä. Tiiviille alustoille kertyvän veden hallinta tulee suunnitella siten, että vedet eivät pääse missään tilanteessa tulvimaan yli. Ympäristöön päässeet polttoaineet ja ympäristölle vaaralliset aineet on heti kerättävä talteen. Toiminnanharjoittajalla tulee olla esitettynä säilytyspaikka öljyiselle maa-ainekselle.

Jätteiden, ylijäämämassojen ym. sijoittaminen ottamisalueelle ei ole sallittua. Toiminnasta ei saa aiheutua epäsiisteyttä. Jätteitä ei saa polttaa tai haudata. Hyötykäyttöön kelpaava jäte on lajiteltava erilleen ja toimitettava hyödynnettäväksi. Alueella ei myöskään tule varastoida ongelmajätteitä.

Toimintajaksojen päätyttyä alue on siistittävä ja alueelta on poistettava koneet ja laitteet. Mikäli alueella havaitaan öljyä, tulee altaan massat vaihtaa puhtaisiin. Mahdolliset päästöt on ilmoitettava valvontaviranomaiselle. Toiminnan päättyessä suoja-alue tulee jälkihoitaa siten, että suojarakenteet puretaan ja alue palautetaan metsämaaksi. Mahdolliset pilaantuneet maat tulee toimittaa käsittelyyn.

Murskauslaitoksen melun ja pölyn leviämisen estämiseksi murskauslaitos tulee sijoittaa siten, että murskeen varastoalueet ja ottoalueen rintaukset lieventävät melun leviämistä ympäristöön.

Vesilain mukaisen luvantarpeen arviointi

ELY-keskus toteaa, että koska kyseessä on kalliokiviaineksen ottaminen louhoksessa, tulee hankkeesta kertoa tiedot ainakin nykytilanteessa pois-pumpattavien vesien määrästä sekä tulevasta tilanteesta (eli kun louhos on syvennetty alimpaan ottotasoon, niin paljonko vettä pitää silloin pumpata pois). Tämän perusteella hankkeesta arvioidaan alustavasti, onko kyseisessä tapauksessa tarpeen vesilain mukainen lupa.

Hankkeen kohdalla vesilain mukainen lupa voi tulla kyseeseen vesilain 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtien sekä 3 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella. Näin ollen hankkeesta tulee tehdä vesilain mukaisen luvantarpeen arviointi, ennen kuin toiminnalle myönnetään lupa.

Hakemuksessa esitettyjen tietojen perusteella suunnitellulla ottamisalueella maanpinta on Maamittauslaitoksen laserkeilausaineiston perusteella noin tasolla +250...+267. Paikoin ottamisalueella esiintyy avokalliopaljastumia. Kallionpinnan on arvioitu olevan noin 0–2 metriä maanpinnasta eli noin välillä +248...+267. Louhoksen lopullinen pohjan taso on alimmillaan enintään tasolla +237,5. Irtilouhinta suoritetaan noin metrin suunnitellun pohjatason alapuolelle.

Hakija on selvittänyt suunnitelma-alueen pohjavesiolosuhteita erillisessä hakemukseen liitetyssä selvityksessä (FCG Finnish Consulting Group Oy, 23.3.2023).

Vesien poisjohtamiseksi louhinta-alueen pohja louhitaan maanpinnan viettosuunnan mukaisesti loivasti koillisen puoleiselle sivulle laskevaksi. Louhoksen kuivatus- ja hulevedet johdetaan selkeytysaltaan kautta pumpaamalla purkuojaan ja edelleen koillisen suuntaan Portinselän rinteeseen, josta vedet ohjautuvat pintavaluntana Portinjoen suuntaan. Selkeytysaltaan sijaintia ja korkeusasemaa siirretään louhoksen etenemän mukaan ja selkeytysallas voidaan louhoksen sijaan sijoittaa louhoksen suojavallin ulkopuolelle. Myös tukitoimintoalueen pintavedet johdetaan Portinjoen suuntaan rakennettavaan purkuojaan, johon rakennetaan tarvittaessa suotosepeliporto tai selkeytysallas kiintoaineiden pidättämiseksi.

Selvityksessä arvioidaan kallioalueella pohjaveden muodostuminen olevan vähäistä, alle 10 % sadannasta. Selvityksen mukaan kalliooperässä pohjavesi liikkuu kalliorakoja pitkin ja louhintatyöt saattavat muuttaa pohjaveden virtaussuuntia. Kalliokynnykset toimivat usein pohjaveden vedenjakajina. Louhinta- ja räjäytystyöt voivat avata kalliooperään uusia rakoja ja halkeamia.

Lapin ELY-keskus toteaa, että kallio- ja kalliokiviaineksen ottamisalueen lähialueelle on tehty valuma-alue selvitys. Selvityksessä on rajattu valuma-alueet ja laskettu kallio- ja kalliokiviaineksen ottoalueelle muodostuvan pohjaveden määrä. Selvityksen perusteella laskettu muodostuvan kallio- ja kalliopohjaveden määrä (5 %) on noin 12 m³/vrk ja laajemmalla valuma-alueella noin 36 m³/vrk.

Selvityksen mukaan kulku louhokseen muotoillaan tukitoimintojen puoleiselle sivulle (louhoksen aloitusseinämä) louhittavaa ajoluiskaa pitkin. Louhoksen alin pohjantasoa saavutetaan vähitellen louhoksen edetessä, eikä tällöin muodostu tilannetta, jossa vesi suotautuisi louhokseen nopeasti koko seinämän korkeudelta, vaan syvyys saavutetaan vähitellen ja pumpausta voidaan tehdä koko louhoksen syventämisen ajan.

Selvityksessä todetaan, että alussa, kun louhintataso alittaa pohjavedenpinnantason, kallio- ja kalliopohjavettä arvioidaan virtaavan louhokseen runsaammin, määrän mahdollisesti ylittäessä tilapäisesti vesilaissa mainitun 250 m³/vrk. Kalliomäen ennakoituaan kuivahtavan ajan myötä ja vesimäärän vähenevän ajan kuluessa. Kuukausikeskiarvona tarkasteltuna louhoksesta pumpattavien vesimäärien ei arvioida ylittävän vesimäärää 250 m³/vrk. Kaikki muodostuva vesi ei valu louhokseen, vaan rakoja myöten myös muihin suuntiin, mikä kompensoi tilannetta kalliomäellä.

Selvityksessä todetaan, että kairausten yhteydessä havaittiin tutkimuspisteessä HP3 (ottoalueen itäpuolella) ylivuotona poistuvaa pohjavettä. Tutkimuspisteessä HP2 (ottoalueen

koillispuolella) ylivuotavan pohjaveden määrä oli pieni, koska pohjavettä ei tullut kairareikään kairauksen yhteydessä, vaan vasta vuorokauden kuluessa. Tutkimuspisteessä HP1 (ottoalueen länsipuolella) pohjavettä tuli kairanreikään ylivuotona runsaasti. Osa vedestä on todennäköisin peräisin suoalueelta.

Selvityksessä todetaan, että pohjavedenpinnan tason yläpuolelle suunnatusta ottamistoiminnasta ei ole odotettavissa muutoksia pohjaveden pinnan korkeusasemaan ja pohjaveden virtausolosuhteisiin. Louhittaessa pohjaveden pinnan alapuolelle, louhosalueelle on odotettavissa kohdistuvan vesivuotoja ja muutoksia ympäröivän alueen pohjavedenpinnan korkeusasemassa. Tällöin on tarpeen suorittaa pohjaveden pumppausta louhittaessa tasoon +237,5 ja metrin syvyiseen irtilouhintatasoon.

Lapin ELY-keskus toteaa, että hakemuksessa esitettyjen tietojen tai karttatarkastelun perusteella alueella ei ole vesilain tarkoittamaa vesistöä, jolloin ottotoiminta ei kohdistu vesistön pohjaan. Tätä kautta ei siis tule tarvetta vesilain mukaisen luvan hakemiselle.

Lapin ELY-keskus toteaa, että hakemuksessa esitettyjen tietojen perusteella mahdollinen louhokseen kertyvä ja poisjohdettava pohjavesimäärä on toiminnan alkaessa alle 250 m³/vrk, jolloin tarvetta vesilain mukaisen luvan hakemiselle ei lähtökohtaisesti olisi. Louhinnan alittaessa kalliopohjaveden pinnantason vesimäärä saattaa kuitenkin tilapäisesti ylittää 250 m³/vrk.

Lapin ELY-keskus katsoo, että lupaharkinta voi tulla ajankohtaiseksi esimerkiksi siinä vaiheessa, kun louhosta syvennetään tai, kun otto ulottuu pohjavesipinnan alapuolelle. Mahdollisen vesien poispumppaamisen ottoalueelta voidaan kuitenkin katsoa olevan väliaikaista toimintaa, jos hanke ei vaadi jatkuvaa kuivanapitoa (vesilain (3 luku, 3 §:n kohta 2) tarkoittama kohta ”muutoin kuin tilapäisesti...”). Mikäli hanke kuitenkin vaatii jatkuvaa kuivanapitoa, poispumppattava vesimäärä ei saa ylittää 250 m³/vrk. Vesilain mukaista lupaa voidaan vaatia myös siinä tapauksessa, jos toiminnan tarkkailu osoittaa, että toiminnasta aiheutuu luonnon tai vesistön tilan huononemista (vesilain 3 luku, 2 §:n 1 momentin kohta 2).

ELY-keskuksen näkemys on, että hanke ei vaadi tässä vaiheessa vesilain mukaista lupaa. Ympäristö- ja maa-ainesluvassa annettavien lupamääräysten tulee kuitenkin sisältää tarkkailuvelvoite, jonka perusteella mm. hankkeen mahdollisia ympäristö- ja kuivatusvaikutuksia sekä mahdollista poispumppattavaa vesimäärää voidaan seurata.

Tarkkailuvelvoitteen tulee sisältää mm. pohjaveden pinnantason tarkkailua ja louhosveden laadun seuranta. Lisäksi ottoalueen kuivanapitoon liittyvien poispumppattavien vesien määrää tulee seurata vuorokausi / kuukausi / vuositasolla toiminnan käynnistyessä ja toiminnan aikana.

Mikäli hankkeen tarkkailun yhteydessä havaitaan, että alueelta poispumppattavien pohjavesien määrä ylittää 250 m³/vrk tai poispumppattavat vedet ovat laadultaan sellaisia, että niistä voi aiheutua luonnon vahingollista muuttumista tai vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista, saattaa tarve vesilain mukaiselle luvalla tässä vaiheessa aktivoitua.

ELY-keskus pyytää myös huomioimaan, että kun pois-pumpattavan veden määrä ylittää 100 m³/vrk, tulee siitä ilmoittaa ELY-keskukselle (VL 2 luku, 15 §).

Jälkihoito

Ottamisalue tulee jälkihoitaa välittömästi ottotoiminnan päätyttyä, ja jälkihoitotoimenpiteet tulee yksilöidä lupapäätöksessä. Jälkihoitotoimia ovat alueen siistiminen, muotoilu ja pintamateriaalin levitys, kasvillisuuden palauttaminen sekä alueelle soveltumattoman käytön estäminen.

Luiskat tulee muotoilla alueen turvallisuuden ja maisemanhoidon kannalta riittävän loiviksi tai porrastaa. Myös mahdollisesti vedenpinnan alapuolelle jäävät luiskat tulee muotoilla samaan kaltevuuteen vähintään kolmen metrin vesisyvyyteen saakka.

Niiltä osin kuin alueella tehdään maisemointia, pintamateriaalina tulee ensisijaisesti käyttää alueen alkuperäistä pintakerrosta. Alkuperäisen pintakerroksen kangashumus ja sen alapuolella oleva rikastumiskerros tulisi kuoria ja varastoida erikseen ottamisalueen reunoille ennen toiminnan aloittamista. Pintamaat tulee levittää alueelle takaisin alkuperäisessä järjestyksessä. Kasvillisuuden kannalta paras tulos saavutetaan, kun maan ylin orgaanista ainesta sisältävä humuskerros (kuntta) voidaan irrottaa ja levittää takaisin alueella laajoina mattoina. Pintamaiden varastointiaika tulisi olla mahdollisimman lyhyt, sillä pintakerroksen orgaaninen aines hajoaa nopeasti. Soveltuva varastointiaika on korkeintaan 2-3 vuotta. Vaiheistamalla ottaminen ja jälkihoito saavutetaan paras lopputulos.

Mikäli alueelle tuodaan jälkihoitoa varten maa-aineksia muualta, ELY-keskus katsoo, että maa-ainesten tulee olla puhtaita, ja niiden alkuperä tulee tarvittaessa pystyä osoittamaan.

Lupa-ajan päätyttyä ottamisalueella ei tule olla maa-ainesvarastokasoja lainkaan, sillä ne estävät jälkihoiton toteuttamisen. Tiivistyneet tienpohjat ja varastokasojen pohjat tulee möyhiä ja pehmentää toiminnan loputtua, sillä tiivis maaperä läpäisee vettä huonosti ja vähentää siten muodostuvan pohjaveden määrää.

Lapin ELY-keskus suosittelee, että maisemoinnissa ja jälkihoitotöiden suunnittelussa käytetään päivitettyä maa-ainesopasta (Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestäväan käyttöön, Ympäristöministeriön julkaisuja, 2020:24).

Johtopäätökset

Lapin ELY-keskus katsoo, että lupahakemusta tulee täydentää toiminnan luontoon kohdistuvien vaikutusten osalta ja täydennyksen jälkeen ELY-keskukselta tulee pyytää hakemuksesta uusi lausunto luontovaikutusten osalta.

Muilta osin Lapin ELY-keskus katsoo, että maa-ainesten ottaminen suunnitellulta alueelta voi olla mahdollista, mikäli lupaharkinnassa huomioidaan edellä esitetyt asiat. ELY-keskus myös muistuttaa, että vaikka etukäteen arvioiden pinta- tai pohjavesiin kohdistuvia haittoja ei

tulisikaan, on toiminnanharjoittaja vesilain mukaisessa vastuussa mahdollisista vesiin kohdistuvista haitoista ja siten velvollinen muun muassa tarvittaviin korjaus- ja korvaustoimenpiteisiin.

ELY-keskuksen näkemys on, että alustavasti arvioituna hanke ei lupahakemuksen perusteella vaadi tässä vaiheessa vesilain mukaista lupaa, sillä toiminnasta johtuvan louhosalueen kuivanapidon takia poispumpattavan pohjaveden määrä on toiminnan alkaessa alle 250 m³/vrk, kun louhos pidetään kuivana jatkuvalla pumppauksella. Lisäksi riittävällä vesienhallinta- ja käsitteilytoimilla on mahdollista ehkäistä vesilain 3 luvun 2 §:n 1 momentin kohdan 2 vastaisia seurauksia, jolloin vesilain mukaista lupaa ei olisi tarpeen hakea tässä vaiheessa hanketta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee kuitenkin lupamääräyksissä määrätä, että louhosalueelta poispumpattavien vesien määrää ja laatua on tarkkailtava. Tarkkailusta saatujen tuloksien perusteella tarkastellaan, aktivoituuko vesilain mukaisen luvan tarve hankkeen aikana.

Lapin ELY-keskus korostaa, että vesilain mukainen luvantarpeen harkinta on tehty lupahakemuksessa annettujen tietojen pohjalta. Mikäli tiedot ovat oleellisesti muuttuneet lupamenettelyn aikana, eivätkä ne enää vastaa täydennyksessä annettuja tietoja, tulee luvantarve arvioida uudelleen.

ELY-keskus myös muistuttaa, että ottamistoiminnassa on huomioitava ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) hankeluettelon mukainen YVA-menettelyä edellyttävien hankkeiden kokoraja. Mikäli ottamisalueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava ainesmäärä on vähintään 200 000 k-m³ vuodessa, on hanke suunniteltava YVA-menettelyssä.

Ottamistoiminnan loputtua on pidettävä lopputarkastus. Luvan haltijan on tehtävä maa-ainelain 23 a §:n 1 momentissa tarkoitetun otetun aineksen määrää ja laatua koskeva ilmoitus lupaviranomaiselle vuosittain viimeistään tammikuun 31. päivänä.

Päätökset asiassa pyydetään lähettämään tiedoksi Lapin ELY-keskukselle (MAL 19 §). Lupapäätökseen tulisi merkitä luvan viimeinen voimassaolopäivä. Lupapäätös maa-ainesten ottamisesta tulee viedä myös maa-ainesten ottamisen tietojärjestelmään s(NOTTO) Suomi.fi palvelusta löytyvällä sähköisellä ilmoituslomakkeella.

Lapin Maakuntamuseo on antanut 22.5.2023 seuraavan lausunnon:

Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuolto pyytää Lapin maakuntamuseon lausuntoa Sallan kunnan alueeseen kohdistuvasta maa-ainelain (555/1981) mukaisesta maa-aines- ja ympäristölupahakemuksesta. Hanke kohdistuu Sallan kunnan Porttiselän alueelle kiinteistölle 732-874-2-0. Ottamislupaa haetaan 10 vuoden ajalle 280 000 m³ ottomäärälle. Porttinselän kallioalueella ei ole aikaisemmin ollut ottotoimintaa. Lapin maakuntamuseo lausuu asiasta Sallan kunnan alueesta vastaavana museolain (314/2019) mukaisena alueellisena vastuumuseona museolain §7 1 momentin 2 kohdan mukaisen kulttuuriympäristötehtävänsä puitteissa.

Hankealue käsittää noin 5 ha alan, josta noin 2,5 ha on louhosaluetta ja 1,2 ha tukitoimintojen alueita, joita käytetään kiviaineksen murskaus- ja välivarastoalueena sekä kulku- ja huoltoalueina. Hankealueelta ei tunneta kiinteitä muinaisjäänköksiä tai muita arkeologisia kohteita. Alueeseen ei tiettävästi ole kohdistunut arkeologisia selvityksiä viimeisen 10 vuoden aikana.

Hankealue sijaitsee alueella, joka on joko supra-akvaattista tai ollut jääjärven peittämä, mutta ei muutoin ole ollut välittömästi lähellä muinaisrantoja. Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole vesistöjä tai laajoja suoalueita ja alue on maaperältään pääosin kallioista. Historiallisista ilmakuvista tai vanhoista kartoista ei ilmene mitään sellaista, jonka johdosta olisi syytä epäillä alueella olevan arkeologisia kohteita. Myöskään alueesta saatavilla olevasta Maanmittauslaitoksen tuottamasta tarkasta 5p LiDAR-aineistosta tehdyistä visualisoinneista ei todeta anomalioita, jotka vaikuttaisivat huomionarvoisilta arkeologisilta kohteilta. Näillä perusteilla Lapin maakuntamuseo arvioi hankealueen arkeologisen potentiaalin olevan verrattain vähäistä.

Lapin maakuntamuseon tiedossa ei ole sellaisia muinaismuistolain (295/1963) nojalla osoitettavia seikkoja, jotka vaikuttaisivat maanottosuunnitelmiin.

Lapin maakuntamuseolla ei ole asiasta huomautettavaa.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakija on toimittanut osana lupahakemuksen täydennystä Sallan paliskunnan seuraavan muistutuksen:

Sinamovaaran erotusaidassa merkittiin kesällä 2022 yli puolet Sallan paliskunnan eteläosan kesävasoista. Vasanmerkitys aloitetaan paliskunnassamme juhannusviikolla ja merkitä päättyy heinäkuun puolessavälin. Aitoja on käytössä useita ja yleensä muutama vuorokausi ollaan enimmillään yhdessä paikassa.

Syksyllä porotyöt aloitetaan lokakuun alusta ja työt kestävät tammikuulle.

Louhinta ja murskaustyöt voivat aiheuttaa ääntä ja tästä johtuen, erotusaitaan ei saada poroja. Murskaustöitä ei tule tehdä kun porotyöt ovat alueella käynnissä. Tästä syystä paliskuntaan tulee ilmoittaa toiminnasta alueella ja erotusaitojen läheisyydessä. Näin vältetään toimintojen päällekkäisyys.

Näistä asioista sovittiin kokouksessa 27.1.2023.

T. Pasi Oinas
Sallan paliskunnan poroisäntä

Hakemuksesta ei jätetty kuulemisaikana muita muistutuksia tai mielipiteitä.

Hakijan kuuleminen ja vastine

Hakijalle on varattu mahdollisuus vastineen antamiseen lausunnoista. Hakija on jättänyt seuraavan vastineen 20.9.2023:

Puhuri Oy:n Sallan Portin tuulipuiston selkeytysaltaat

1 Vastinepyyntö Sallan ympäristöviranomaisen LAPELY/2399/2023

Vastine koskee Lapin ELY-keskuksen lausuntoa kuormituksen estämiseksi louhos- ja tukitoimintoalueilta. Vesienkäsittelyn tehostamiseksi louhoksen ulkopuoliselle alueelle rakennetaan 2 suotovesipatoa, sekä louhoksen sisälle 1 allas louhokseen tulevan pohjaveden poistamiseksi. Vastine sisältää toiminnanaikaisen tarkkailun.

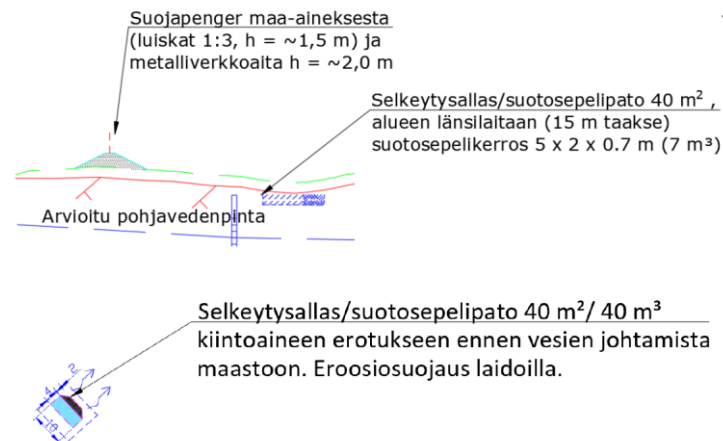
2 Louhoksen hulevesien johtaminen

Louhoksen pohjalle rakennetaan selkeytysallas (Allas A) noin 250 m^2 ($250\text{--}300 \text{ m}^3$). Altaan tilavuus ylittää arvioidun vuorokauden maksimiarvon 250 m^3 . Altaassa itseankkuroituva siirrettävä siiviläkaivo, jonka vaikutuksesta osa hienoaineksesta jää pohjalle ennen vesien johtamista suotosepelipadon kautta maastoon ottamisalueen ulkopuolella. Altaan sijainti ja korkeusasmaa mukautetaan ottamisen edetessä.

Selkeytysaltaan jälkeen kuormituksen vähentämiseksi alapuoliselle alueelle louhoksesta pumpatut pohjavedet pumpataan yläpuoliseen altaaseen (Allas B), 40 m^2 (40 m^3) josta ne purkautuvat itäpuolelle rakennettavan suotosepelipadon kautta hallitusti maaperään. Altaan reunalle eroosiosuojaus. Suotosepelikerros $5 \times 2 \times 0.7 \text{ m}$ (7 m^3). Suotovesipadon ohjeellinen sijainti suunnitelmakuvassa Liite 1.

Suotosepelikerroksen kuntoa tarkkaillaan silmämääräisesti työn aikana. Jos todetaan, että suotosepelikerroksen toiminta on heikennyt, sepelikerros puhdistetaan tai vaihdetaan uuteen.

Liite 1: Portinselkä maa-ainesotto-501 15092023.

Kuva 1. Tyypikkuvat selkeytysaltaasta ja suotopadosta (sama rakenne myös Allas C)

3 Tukitoimintoalueen hulevesien johtaminen

Tukialueen koko n 1.2 ha reunalle rakennetaan reunaoja, jonka kautta hulevedet johdetaan altaaseen (Allas C), 40 m² (40 m³), josta ne purkautuvat itäpuolelle rakennettavan suotovesipadon kautta hallitusti maaperään. Suotosepelikerros 10 x 2 x 0.7 m (10 m³). Suotovesipadon ohjeellinen sijainti suunnitelmakuvassa liite 1.

4 Seuranta

Toiminnanaikainen tarkkailu sisältää

-Selkeytsaltaiden laadun seurannan. Selkeytsaltaisiin muodostuneen hienoaineksen poistaminen. Suotosepelikerroksen kuntoa tarkkaillaan silmämääräisesti työn aikana. Jos todetaan, että suotosepelikerroksen toiminta on heikennyt, sepelikerros puhdistetaan tai vaihdetaan uuteen.

-Pohjaveden pinnantason tarkkailuseuranta alueelle asennettujen HP1, HP2 ja HP3 tarkkailua suoritetaan kuukausittain.

-Louhosveden laadunseurantaan otetaan vesinäytteet alkukesällä Touko- ja Kesäkuussa, analyysit sameus, hieno kiintoainek, pH ja hiilivedyt. Mikäli louhosveden laadussa huomataan selkeää poikkeavuutta normaaliin tilaan, tällöin otetaan lisänäytteet.

-Poispumpattavien vesien määrästä pidetään kirjaa vrk/kk/vuositasolla, ilmoitus ELY-keskuksen, jos määrä ylittää 100 m³/vrk

Lausunto vastineesta

Lapin ELY-keskukselle on varattu mahdollisuus lausua luvanhakijan vastineena toimittamaan tarkempaan vesienhallintasuunnitelmaan.

Lapin ELY-keskus on toimittanut luvanhakijan vastineesta 13.12.2023 seuraavan lausunnon:

ELY-keskuksen lausunto toiminnanharjoittajan esittämästä vastineesta

ELY-keskukselle on 8.12.2023 toimitettu vastine (19.9.2023), joka sisältää kuvaukset louhoksen ja tukitoimintoalueen hulevesien johtamisesta sekä suunnitelluista selkeytsaltaista. Louhoksen hulevedet kerätään selkeytsaltaaseen A ja pumpataan alueen ulkopuolelle altaaseen B, josta vedet kulkeutuvat suotosepelipadon läpi. Altaan A tilavuus ylittää ennakoidun suurimman pohjavesistä muodostuvan vesimäärän 250 m³/d. Tukitoimintoalueelle rakennetaan yksi 40 m³selkeytsallas, josta vedet purkautuvat suotosepelipadon kautta.

Toiminnanaikaiseen tarkkailuun kuuluu mm. selkeytsaltaiden ja niiden suotosepelikerrosten tarkkailu, louhosveden laadun tarkkailu ja poispumpattavan veden määrän seuranta.

ELY-keskus katsoo, että vastine sisältää ELY-keskuksen lausunnossaan vaatimat tiedot. Vesien johtaminen selkeytysaltaiden kautta vastineessa kuvastusti on lähtökohtaisesti riittävä menetelmä ehkäisemään kiintoainekuormitusta. Vesienkäsittelyn toimivuutta on kuitenkin syytä arvioida myös toiminnanaikaisten tarkkailutulosten perusteella. Pohjavesiselvityksen mukaan louhoksesta pumpattava vesimäärä voi tilapäisesti myös ylittää 250 m³/d. Myös alueen sulamisvedet on todennäköisesti pumpattava ulos. Näin ollen viipymää selkeytysaltailla on myös tarpeen vaatiessa voitava pidentää.

ELY-keskus esittää siten toiminnanaikaiseen tarkkailuun lisättäväksi samanaikaisen vesinäytteenoton vastaavalla analyysivalikoimalla alueen ylä- ja alapuolisesta Portinjoesta, sekä tarkkailutulosten toimittamista ELY-keskukselle tiedoksi.

RATKAISU JA LUPAMÄÄRÄYKSET

Ratkaisu

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta myöntää Sallan yhteismetsälle maa-aines- ja ympäristöluvan kalliokiviaineksen ottamiseen, murskaamiseen ja varastointiin Sallassa sijaitsevalle kiinteistölle Portinselkä 732-874-2-0. Lupa myönnetään hakijan esittämän ottamissuunnitelman mukaisesti seuraavia lupamääräyksiä noudattaen.

Täytäntöönpanoratkaisu

Lupaa toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta ei myönnetä.

Lupamääräykset

1. Ottamislupa myönnetään 302 000 k-m³ kokonaisottomäärälle. Lupa on voimassa kymmenen (10) vuotta ja **luvan viimeinen voimassaolopäivä on 19.12.2033**. Alueen maisemointiin käytettävää rakennuskäyttöön kelpaamatonta maa-ainesta ei lasketa mukaan kokonaismäärään. Toiminnassa tulee vähimmäisvaatimuksena noudattaa valtioneuvoston asetusta kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (VnA 800/2010), ellei tässä päätöksessä säädetä asetusta tiukemmista ympäristönsuojelutoimenpiteistä.
2. Ennen ottamistoiminnan aloittamista hakijan on asetettava lupamääräysten suorittamiseksi **25 970 €:n suuruisen vakuus** (MAL 12 § ja MAL 21 §). Vakuuden tulee olla voimassa vähintään 1,5 vuotta luvan voimassaoloajan yli, eli 19.6.2035 asti.
3. Ottoa ei tule ulottaa hakemuksen suunnitelmakartassa ja poikkileikkauksissa esitettyä ulomalle. Ottamisalue on merkittävä maastoon riittävän selvästi vahinkojen estämiseksi. Alueelle johtava tie on merkittävä selkeästi toiminnasta kertovalla kyltillä. Ottamisalueen rajat tulee merkitä reunapaaluin ennen toiminnan aloittamista. Ottamisalueen merkinnät maastoon tulee olla selvästi näkyviä, kestäviä ja oikein sijoitettuja, jotta ne näkyvät koko ottamistoiminnan ajan. Alueelle tulee asentaa korkomerkki.

4. Alkuperäisen pintakerroksen kangashumus ja sen alapuolella oleva rikastumiskerros tulee kuoria ja varastoida erikseen ottamisalueen reunoille ennen toiminnan aloittamista. Jälkihoiton yhteydessä nämä pintamaat tulee levittää takaisin ottosuunnitelman mukaisille maise-
moitaville alueille.
5. Ennen toiminnan aloittamista luvanhaltijan on pyydettävä valvontaviranomaista suoritta-
maan aloitustarkastus, jossa tarkistetaan, että lupaehtojen edellyttämät valmistelevat toi-
menpiteet on tehty.
6. Toiminta-ajat
 - Murskausta, porausta ja rikutusta saa harjoittaa arkipäivisin klo 06.00–22.00 välisenä
aikana.
 - Räjähdyksiä saa suorittaa arkipäivisin klo 7.00-18.00 välisenä aikana.
 - Kuormaamista ja kuljetusta saa suorittaa maanantaista lauantaihin klo 6.00 ja 22.00
välisenä aikana.
 - Huoltotoimintaa saa suorittaa klo 6.00-22.00 välisenä aikana.
7. Luvan mukaista kallioaineksen räjäytystä, porausta, rikutusta, murskausta, lastausta ja kulje-
tusta ei saa suorittaa Sinnamovaaran erotusaitapaikalla tehtävien poroerotusten eikä vasan-
merkinnän aikaan. Vasanmerkintä ajoittuu juhannusviikolta heinäkuun puoliväliin ja erotukset
lokakuun alusta tammikuulle. Luvanhaltijan on sovittava paliskunnan kanssa aina viikkoa en-
nen suunniteltujen töiden aloittamista lupa-alueella.
8. Alueelle muualta tuotavien maa-ainesten tulee olla pilaantumattomia ja niiden alkuperä tulee
tarvittaessa pystyä osoittamaan. Maa-aineksia saa tuoda ainoastaan alueen jälkihoitoa varten
ja ainoastaan jälkihoitoon tarvittavan määrän. Alueelle tuotavien maa-ainesten määrästä tu-
lee pitää kirjaa. Muunlaisen maa-aineksen vastaanotto, käsittely ja varastointi alueella on kiel-
letty.

Turvallisuus

9. Alue tulee aidata 2 metriä korkealla kiinteällä verkkoaidalla. Aita tulee merkitä maastoon va-
roituskyltein ja heijastavin huomiomerkein. Alueen merkitsemiseen ei saa käyttää lippusii-
moja. Tukitoimintoalueen puoleisella sivulla aita voidaan korvata suojavallin päälle 1,5 metrin
välein asennettavilla isoilla kivillä. Kivillä toteutettava suojaus tulee merkitä samoin kuin aita.

Toimijan tulee huolehtia suojauksesta myös louhoksen pohjalla, jotta mahdollisesti yllättäen
sortuva rinne ei pääse aiheuttamaan vaaraa alueella liikkuville. Korkeiden, jyrkkien rintuuksien
luiskan yläpuolella maan pinta on pidettävä riittävän pitkältä matkalta puhtaana suurista ki-
vistä, varastokasoista ja muista turvallisuutta heikentävistä ja sortumavaaraa aiheuttavista te-
kijöistä.

Kun louhinta on edennyt louhoksen laidalla lähelle suunniteltua pystysuoran louhinnan rajaa
(>5 metrin etäisyydelle), tulee louhoksen reunaan louhia kalliohyllä turvallisuuden paranta-
miseksi. Kalliohyllyn korkeustaso saa olla 3 metriä luonnollisesta paljastetusta kallion pinnasta

alaspäin ja leveys vähintään viisi metriä. Kalliohyllystä ei ole tarvetta tehdä, jos pudotus luonnollisesta kallionpinnasta louhoksen vedenpintaan on alle kolme metriä.

Päästöt ilmaan

10. Toiminnassa muodostuvan pölyn määrää on tarkkailtava aistinvaraisesti. Pölylähteet on sijoitettava teknisten mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle kohdalle. Kuormattavan ja murskauslaitteiston kuljettimelta varastokasaan putoavan kiviaineksen pölyämistä on estettävä säätämällä putoamiskorkeus mahdollisimman pieneksi, kiinnittämällä murskauslaitteiston kuljettimien päähän pölyämistä estävät suojat tai käyttämällä muuta pölyn leviämisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Toiminta-alueelle johtava tie ja toiminta-alue, jolla työkonet liikkuvat, on hoidettava niin, että pölyäminen jää mahdollisimman vähäiseksi. Pölyn sidonta tulee tapahtua ensisijaisesti kastelemalla.

Valvontaviranomainen voi tarpeen vaatiessa määrätä toiminnanharjoittajan mittauksin todentamaan, että ilman hiukkaspitoisuus ei ylitä ilmanlaatuasetuksen (79/2017) raja-arvoja. Pölystä ei saa aiheutua haittaa ottoalueen ulkopuolisen kiinteistön kasvillisuudelle ja käytölle.

Melu ja värinä

11. Toiminnan aiheuttamaa melua tulee seurata aistinvaraisesti ja tarpeeton melu on estettävä. Toiminnasta syntyvä melu ei saa häiriöille alttiissa kohteissa ylittää melutason ohjearvoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) säädettyjä ulkomelun ohjearvoja. Melulähteet on sijoitettava mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle kohdalle ja varastokasat on pyrittävä sijoittamaan siten että melun leviäminen melulle alttiisiin kohteisiin estyy. Määräys koskee myös kuljetuksista aiheutuvaa melua.

Polttoaineiden ja kemikaalien varastointi, koneiden huolto

12. Polttonesteiden, öljytuotteiden ja muiden ympäristölle vaarallisten tai haitallisten aineiden käsittely, varastointi ja käyttö alueella on järjestettävä siten, että aineiden pääsy maaperään on estetty. Alueella saa varastoida öljytuotteita ainoastaan siellä käytettäviä koneita varten. Alueella työskennellessä on öljytuotteiden käsittelyssä noudatettava erityistä varovaisuutta.
13. Polttoaine- ja muiden kemikaalisäiliöiden tulee olla kaksoisvaippasäiliöitä tai ne on sijoitettava tiiviisiin suoja-altaisiin. Suoja-altaiden tilavuus tulee olla vähintään yhtä suuri kuin säiliöiden tilavuus. Sadevesien pääsy suoja-altaisiin tulee olla estetty. Mikäli suoja-altaaseen kuitenkin pääsee vettä, tulee se käsitellä sinne kertyvän veden laadun edellyttämällä tavalla. Säiliöt on varustettava ylitäytönestimillä ja tankkauslaitteistot lukittavilla sulkuventtiileillä.
14. Polttonesteiden ja muiden kemikaalien tankkaus- ja täyttöpaikkojen on oltava päällystetty tiiviillä, kemikaaleja läpäisemättömällä pinnoitteella. Mikäli tiiviin pinnoitteen rakentaminen ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista, tulee tankkauspaikalle muutoin järjestää tiivis

nestettä läpäisemätön alusta siten, että mahdolliset nestevuodot saadaan kerättyä talteen, etteivät ne johda ympäristön pilaantumiseen.

15. Alueella saa tehdä työkoneille vain murskaustoiminnan kannalta välttämättömiä huoltotoimenpiteitä. Huolto paikan maa tulee suojata kuten tämän päätöksen edellisessä määräyksessä (määräys 13) on määrätty tankkauspaikasta.

Jätteet

16. Jätteiden muodostumista on pyrittävä välttämään. Hyödynnettävissä olevat jätteet on lajiteltava ja toimitettava hyötykäyttöön. Toiminnasta ei saa aiheutua epäsiisteyttä. Alue ja mahdolliset toiminta-alueelta lähialueille päätyneet jätteet tulee siivota aina toimintajakson päättyessä.
17. Vaaralliset jätteet on pidettävä erillään ja sijoitettava omiin säiliöihinsä tai keräysvälineisiin. Vaaralliset jätteet on säilytettävä niin, että niistä ei aiheudu vaaraa tai haittaa ympäristölle.
18. Vaaralliset jätteet kuten öljyjäte, öljynsuodattimet, trasselit, akut ja paristot on toimitettava hyväksytyyn vaarallisten jätteiden vastaanotto- tai käsittelypaikkaan. Vaarallisia jätteitä luovutettaessa on jätteiden siirrosta laadittava asianmukainen siirtoasiakirja.

Sulamis- ja valumavesien ja jätevesien käsittely

19. Toiminta on järjestettävä siten, että siitä ei aiheudu pinta- tai pohjavesien pilaantumista.
20. Toiminnassa muodostuvat talousjätevedet tulee käsitellä siten, ettei niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Mikäli käytössä on vesi- tai kuivakäymälä, tulee käymäläjätevedet kerätä umpisäiliöön ja toimittaa asianmukaiseen vastaanotto paikkaan.
21. Ottamisalueen vesien käsittelyssä tulee noudattaa vastineessa esitettyä vesienhallinta- ja käsittelysuunnitelmaa. Kiintoaineen kulkeutuminen Portinjokeen tulee estää. Louhokseen kerräntyvät vedet tulee johtaa hallitusti louhoksen pohjalle rakennettavaan selkeytysaltaaseen, joka on varustettu siiviläkaivolla. Altaan tilavuuden tulee ylittää arvioitu käsiteltävien vesien vuorokauden maksimimäärä 250 m³. Altaan sijaintia ja korkeusasemaa voidaan mukauttaa ottamisen edetessä. Louhokseen rakennettavasta selkeytysaltaasta vedet tulee pumpata louhoksen yläpuolelle rakennettavaan pienempään selkeytysaltaaseen, josta ne purkautuvat suotosepelipadon kautta maaperään louhoksen itäpuolelle. Altaan reunoilla tulee olla eroosiosuojaus.

Tukitoimintoalueen hulevedet tulee ohjata ojituksella selkeytysaltaaseen kiintoaineen erottamiseksi ennen vesien johtamista suotosepelipadon kautta maastoon alueen itäpuolelle.

Tarkkailu ja raportointi

22. Toiminnan asianmukaista hoitoa, käyttöä ja niihin liittyvää toiminnan tarkkailua varten on määrättävä näistä tehtävistä vastuussa oleva **ympäristövastaava**, jonka nimi ja yhteystiedot on toimitettava Sallan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Mikäli ympäristövastaavan yhteystiedot muuttuvat, on muutos saatettava tiedoksi edellä mainitulle viranomaiselle.
23. Luvan saajan on huolehdittava siitä, että kaikki tämän luvan mukaiseen toimintaan osallistuvat henkilöt, kuten aliurakoitsijat, murskauksen suorittajat sekä ajoneuvojen ja työkoneiden kuljettajat ovat tietoisia annetuista lupaehdoista ja noudattavat annettuja määräyksiä.
24. Selkeytysaltaista maastoon johdettavien vesien laatua tulee tarkkailla silmämääräisesti toiminnan aikana. Tarkkailun tulee olla säännöllistä. Jos suotosepelikerroksen toiminnan todetaan heikentyneen, tulee sepelikerros puhdistaa tai vaihtaa uuteen.
25. Pohjaveden pinnantasoa tulee seurata alueelle asennetuista pohjavesiputkista HP1, HP2 ja H3 kuukausittain.
26. Louhinta-alueelta pois pumpattavan veden määrää tulee seurata toiminnan aikana vuorokausi / kuukausi /vuositasolla. Jos poispumpattavien vesien määrä ylittää 100 m³/vrk tulee asiasta tehdä ilmoitus ELY-keskukseen ja Sallan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Louhoksesta pois pumpattavasta vedestä on otettava näyte jokaisella louhintaa edeltävällä pumpausjaksolla. Näyte on otettava ulkopuolisen näytteenottajan toimesta alueelta pois pumpatuista vesistä. Näyte tulee tutkituttaa akkreditoidussa laboratoriossa. Vesinäytteestä tulee määrittää seuraavat muuttujat: hieno kiintoaine, sähkönjohtavuus, pH, rauta, mangaani, kookonaistyyppi, ammoniumtyppi ja nitraattityppi, kloridi, COD_{Mn}, öljyhiilivedyt (C10-C40). Näytteenoton yhteydessä tulee mitata veden lämpötila ja näkösyvyys sekä todeta haju. Vastaavat näytteet tulee ottaa ottamisalueen ylä- ja alapuolisesta Portinjoesta. Tulokset tulee toimittaa tiedoksi Sallan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Lapin ELY-keskukselle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi määrätä muutoksia tarkkailumääräyksiin, mikäli alueelta poistuvien vesien määrä on ennakoitua suurempi tai poistuva vesi saattaa aiheuttaa ympäristön pilaantumista.
27. Mikäli pumppausten yhteydessä havaitaan, että alueelta poispumpattavien vesien määrä ylittää 250 m³/d tai poispumpattavat vedet ovat laadultaan sellaisia, että niistä voi aiheutua luonnon vahingollista muuttumista tai vesistön tai pohja-vesiesiintymän tilan huononemista tulee luvanhaltijan selvittää vesilain (587/2011) mukaisen luvan tarve.
28. Luvan saajan on toimitettava **vuosittain maaliskuun loppuun mennessä** Sallan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle edellistä toimintavuotta koskeva raportti. Raportista tulee käydä ilmi louhinta-ajat, murskauslaitoksen toiminta-ajat, tuotantotiedot, tiedot pohjavesiseurannasta, poispumpattujen vesien määrästä, louhosvedestä ja Portinjoesta tehtyjen tutkimusten tuloksista sekä tiedot toiminnasta muodostuneista jätteistä ja vaarallisista jätteistä, niiden laadusta, määrästä varastoinnista ja edelleen toimittamisesta. Raportissa on lisäksi esitettävä

tiedot ympäristönsuojelun kannalta merkittävistä häiriö- tai onnettomuustilanteista ja niihin liittyvistä toimenpiteistä.

29. Luvan haltijan tulee tehdä vuosittain maa-ainelain 23 a §:n mukainen otetun maa-aineksen määrää ja laatua koskeva ilmoitus vuosittain viimeistään tammikuun 31. päivänä.

Häiriötilanteet ja muut poikkeukselliset tilanteet

30. Öljyvahinkojen sekä muista kemikaaleista aiheutuvien vahinkojen torjuntaan on varauduttava. Onnettomuus- ja häiriötilanteita varten toiminta-alueella on oltava riittävä alkusammutus- ja vuotojen torjuntakalusto. Alueella on oltava käyttövalmiina riittävä määrä imeytysturvetta tai muuta sopivaa imeytysmateriaalia. Laitteiden läheisyydessä on oltava hätäkytkimet sekä ohjeet menettelystä vuoto- ja tulipalotapauksissa.
31. Poikkeuksellisia päästöjä aiheuttavissa häiriötilanteissa sekä muissa vahinkotilanteissa ja onnettomuuksissa, joissa haitallisia aineita pääsee ympäristöön, on viipymättä ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin vahinkojen torjumiseksi, tilanteen palauttamiseksi ennalleen sekä järjestettävä tarkkailu ja tehtävä tarvittavat toimet vahingon toistumisen estämiseksi.
32. Vuotoina ympäristöön päässeet kemikaalit, polttoaineet ja muut aineet on kerättävä välittömästi talteen. Toimijalla tulee olla etukäteen tiedossa säilytyspaikka öljyiselle tai muutoin pilaantuneelle maa-ainekselle.
33. Mahdollisesta öljyvahingosta tai muusta vahingosta on viipymättä ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja tarvittaessa pelastusviranomaiselle.
34. Alueen maa-ainesten pilaantuneisuus (polttoainesäiliöiden, murskaamolaitteiden ja tankkauspaikan alue) tulee selvittää aina tarpeen mukaan ja toiminnan päättyessä. Aistinvarainen arviointi tulee suorittaa jokaisen tankkauksen, huoltotoimenpiteen ja murskausjakson jälkeen. Pilaantuneet maat tulee toimittaa käsittelyyn.
35. Maa-ainesten ottamisen loputtua alue on siistittävä ja aita lukuun ottamatta muut sinne pystytetyt rakennelmat purettava. Louhoksen ympäröivä aita tulee rakentaa yhtenäiseksi louhoksen kiertäväksi, jos aita ei toiminnan aikana jo ole rakennettu louhoksen tukitoimintojen puoleiselle sivulle ja ajoluiskan kohdalle. Louhoksen reunat tulee luiskata riittävän loiviksi, vähintään kaltevuuteen 1:3 tai porrastaa. Myös vedenpinnan alle jäävät luiskat tulee muotoilla samoin kolmen (3) metrin syvyyteen saakka. Louhoksen ajoluiska voidaan jättää paikoilleen, jotta louhoksen vesipintaan säilyy kulkuyhteys. Alueelle jäävä louhe tulee murskata siten että niihin ei jää koloja, jotka aiheuttavat poroille tai ihmisille juuttumis- tai putoamisvaaraa.

Laskeutusaltaat tulee tyhjentää lietteestä ja tasoittaa nykyistä maanpintaa myötäillen. Alueen reunoille varastoidut pintamaat tulee levittää maisemoitaville louhoksen reuna-, kulku- välivarasto- ja huoltoalueille lupamääräyksen 4 mukaisesti. Reunoja muotoillessa tulee välttää suuria tasaisia pintoja ja käyttää mieluummin loivia maaston muotoja maiseman luonnonmukais- tamiseksi. Maisemoitaville alueille tulee luoda ottotoiminnan päätyttyä edellytykset luontai- sille taimettumiselle tai niille tulee istuttaa tai kylvää puusto.

Lupa-ajan päätyttyä ottamisalueella ei tule olla maa-ainesvarastokasoja lainkaan, sillä ne estävät jälkihoidon toteuttamisen. Tiivistyneet tienpohjat ja varastokasojen pohjat tulee möyhiä ja pehmentää toiminnan loputtua, sillä tiivis maaperä läpäisee vettä huonosti ja vähentää siten muodostuvan pohjaveden määrää.

36. Ottamistoiminnan päättyessä tai luvan umpeutuessa luvan haltijan on pyydettävä valvontaviranomaiselta maa-ainesasetuksen (926/2005) mukaista lopputarkastusta.
37. Luvan mukaisen toiminnan pysyvistä tai pitkäaikaisesta lopettamista tai toiminnan oleellisesta muuttamisesta sekä toiminnan harjoittajan vaihtumisesta on hyvissä ajoin kirjallisesti ilmoitettava Sallan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Mikäli lupa maa-ainesten ottamiseen siirretään toiselle, luvan haltija vastaa lupaan liittyvistä velvoitteista, kunnes hänen tilalleen on hakemuksesta hyväksytty toinen.

Muut määräykset

38. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo ympäristöluvallista toimintaa säännöllisillä tarkastuksilla. Tarkastustiheys perustuu toiminnasta tehtävään riskinarvioon. Tarkastukset ovat maksullisia. Ympäristöluvan muuttamisen tarpeen arvio tehdään aina säännölliseen valvontaan kuuluvan tarkastuksen yhteydessä. Maa-ainesluvan valvonnasta peritään vuosittaista valvontamaksua, joka perustuu kulloinkin voimassa olevaan maa-ainestaksaan.
39. Luvan käsittelystä peritään lupahakemuksen vireille tullessa voimassa olleen mukainen tarkastusmaksu. **Tarkastusmaksu on 5504,5 euroa.** Valvontamaksu peritään vuosittain voimassa olevan taksan mukaisesti.

PERUSTELUT

Päätöksen perustelut

Kun toiminta on järjestetty hakemuksen ja lupamääräysten mukaisesti, täyttää se ympäristönsuojelulain, maa-aineslain ja jätelain, sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset ja luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa.

Lupapäätöksen mukaisesta ottamisesta ei ennalta arvioiden aiheudu MAL 3 §:n mukaisia seurauksia, jolloin lupa on myönnettävä (MAL 6 §).

Ympäristölupaa edellyttävästä toiminnasta ei asetetut lupamääräykset ja sijoituspaikka huomioon ottaen voida katsoa aiheutuvan terveyshaittaa (TsL 1.2 §), merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän (YSL 16 §), pohjaveden (YSL 17§) tai muun vesistön pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella, eikä eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 § 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitystä. Toiminta ei ole kaavan vastaista.

Yleiset perustelut

Laitos sijoittuu Portin tuulivoimapuiston yleiskaavan maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle. Hakemuksen mukainen maa-ainesten ottaminen vaikeuta yleiskaavan toteuttamista. Päätöksessä on annettu määräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi ja sen varmistamiseksi, ettei toiminta ole ristiriidassa MAL 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Toimittaessa tämän ympäristöluvan mukaisesti voidaan toiminnan katsoa edustavan parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa.

Täytöntöönpanoratkaisun perustelut

Lupa aloittaa muutoksenhausta huolimatta voidaan maa-aines- ja ympäristönsuojelulain nojalla myöntää perustellusta syystä, mikäli täytöntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi ja jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle ja niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa (YSL 199 § ja MAL 21 §).

Luvanhakija on esittänyt perusteluksi toiminnan aloittamiseksi ennen lupapäätöksen lainvoimaisuutta seuraavaa:

Alueella aloitetaan Portin tuulivoimapuiston maanrakennustyöt ja hakija katsoo, että tuulipuiston kaava-alueelle sijoittuvalla louhoksella ei ole verrattaen vaikutusta alueen maisemaan ja luonnonoloihin. Lisäksi kiviaineksen otto voitaisiin aloittaa mahdollisimman pian rakentamisajan alussa, jolloin kiviainesta voidaan hyödyntää rakentamisessa ja muualta tuotavien kiviainesten määrät, kuljetusmatkat ja kuljetuksiin liittyvät päästöt vähenisivät.

Lainsäädännössä tai säännösten hallituksen esityksissä ei ole määritelty tarkemmin perusteltua syytä. Hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaisesti (v)iranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Perustellun syyn sisällöstä ei ole Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytäntöä, joten päätöksen tulee noudattaa viranomaisen aikaisempaa ratkaisulinjaa. Sallan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimivan Kemijärven kaupungin ratkaisukäytännön mukaisesti luvanhakijan taloudellinen etu ei ole lainsäädännön tarkoittama perusteltu syy. Luvan hakijalla on toinen voimassa oleva kalliokiviaineksen ottolupa noin 20 kilometrin etäisyydellä tuulivoimapuiston alueesta, joten rakentamisen aloittamiseen tarvittavaa kiviainesta on saatavilla. Siten hakemuksessa ei katsota esitetyn laissa tarkoitettua perusteltua syytä.

Luvanhakija on esittänyt, että lupa maa-ainesten ottoon ennen lupapäätöksen lainvoimaisuutta voidaan myöntää, koska: *tuulipuiston kaava-alueelle sijoittuvalla louhoksella ei ole verrattaen vaikutusta alueen maisemaan ja luonnonoloihin.*

Lupaedellytyksiä tulee tarkastella tapauskohtaisesti ja ottaen huomioon toiminnasta aiheutuvat riskitekijät kokonaisuudessaan. Tässä tapauksessa tarkasteltavaksi tulee erityisesti kalliokiviaineksen oton ja murskaustoiminnan aiheuttama riski Portinjoen veden laadulle, joka on

pyrityt annetuilla lupamääräyksillä minimoimaan. Kuitenkin hakemuksesta annetuissa lausunnoissa esitetyt tiedot Portinjoesta ja sen vedenlaadun merkityksestä jokihelmisimpukan esiintymiselle siinä sekä toiminnan mahdolliset joen veden laatuun kohdistuvat vaikutukset huomioiden riskien realisoituminen tekisi muutoksenhaun hyödyttömäksi.

Edellä esitetyistä syistä perustetta toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta ei ole.

Vastaus lausuntoihin

ELY-keskuksen antama lausunto on huomioitu lupamääräyksissä nrot: 1, 3–4, 9, 20, 22, 24-27, 32, 35

Lapin maakuntamuseon lausunnossa ei esitetty sellaisia seikkoja, jotka olisi tullut huomioida lupamääräyksissä.

Luvanhakijan toimittama Sallan paliskunnan muistutus on huomioitu lupamääräyksessä 7.

Lupamääräysten perustelut

Lupamääräys 1

Maa-aineslain 10 §:n mukaan lupa ottamistoimintaan myönnetään määräajaksi, enintään kymmeneksi vuodeksi. Erityisistä syistä lupa voidaan kuitenkin myöntää pitemmäksi ajaksi, kuitenkin enintään viideksitoista vuodeksi, ja kalliokiven louhinnan osalta enintään 20 vuodeksi, jos se hankeen laajuuteen, esitetyn suunnitelman laatuun ja muihin aineiden ottamisessa huomiota otettaviin seikkoihin nähden katsotaan sopivaksi. Lupa maa-ainesten ottoon on myönnetty sille määräajalle ja kokonaisottomäärälle, joita hakija on esittänyt (Maa-aineslaki 555/1981 10 §).

Lupamääräys 2

Vakuudesta on annettu määräys maa-aineslain 12 §:n perusteella. Vakuuden suuruuden laskemiseen käytetään voimassa olevaa taksaa. Vakuuden suuruus lasketaan seuraavalla kaavalla:

Otettava maa-ainemäärä x **0,035 euroa/m³** + ottoalueen pinta-ala x **0,22 euroa/m²** + louhittavien/luiskattavien reuna-alueiden pinta-ala x **0,88 euroa/m²**. Luiskattavan reunan pinta-ala hakija on ilmoittanut 5000 m². Vakuuden käsittelyn periaatteet ovat päätöksen liitteenä.

Lupamääräys 3

Määräys on annettu ulkopuolisten turvallisuuden varmistamiseksi ja vahinkojen ja onnettomuuksien ennalta ehkäisemiseksi. Lippusiiman käyttö on kielletty siitä poroilta ja muille eläimille aiheutuvan vaaran vuoksi. Korkomerkin asentamisesta on määrätty valvonnan helpottamiseksi.

Lupamääräys 4

Pintamaiden varastoinnista on annettu määräys mahdollisimman hyvän maisemointituloksen turvaamiseksi.

Lupamääräys 5

Määräys on osa valvontaviranomaisen suorittamaa tarkastusmenettelyä, joka perustuu maainesasetuksen 7 §:ään.

Lupamääräys 6

Toiminta-ajat ovat hakijan esityksen mukaiset.

Lupamääräys 7

Kalliokivenoton ja kuljetuksen meluvaikutukset voivat aiheuttaa haittaa tai vahinkoa Sinnamo-vaaran erotusaidan käytölle. Määräys on annettu ympäristönsuojelulain 5.1 §:n kohdan 2) f) mukaisen ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Lupamääräys 8

Määräys on annettu sen varmistamiseksi, ettei alueella oteta maisemointia varten vastaan muuta kuin pilaantumattomia maita. Alueelle ei saa sijoittaa pilaantuneita maita tai sellaisia maita, joiden seassa on jätettä.

Lupamääräys 9

Toiminnan turvallisuuden varmistamiseksi on annettu erillisiä määräyksiä. Ulkopuolisten pääsyn estäminen alueelle vähentää häiriö- ja poikkeustilanteiden riskiä. Alueen aitaaminen ja merkitseminen ovat tarpeellisia mm. maastossa tapahtuvan moottorikelkkailun ja mönkijällä ajon turvallisuuden kannalta.

Lupamääräys 10

Määräys on annettu ilmaan joutuvien päästöjen ehkäisemiseksi ja se perustuu kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (800/2010) 4 §:ään. Ilman pilaantumisen ehkäisemiseksi on huolehdittava siitä, että murskauksesta ja työmaaliikenteestä aiheutuvat pölypäästöt pidetään mahdollisimman pieninä. Määräyksillä toiminnan tarkkailusta ja kohtuuttoman pölyn leviämisen estämisestä ehkäistään terveys- ja ympäristöhaittoja. Määräys pölynsidontaan käytettävien aineiden rajoittamisesta on annettu pohjaveden suojelemiseksi.

Lupamääräys 11

Määräys on annettu toiminnan meluvaikutusten ehkäisemiseksi ja se perustuu kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (800/2010) 6 ja 7 §:iin. Murskaimen ja varastokasojen sijoittelulla ja koneiden ja laitteiden kunnossapidolla on merkittävä vaikutus melutasoon lähimmissä melulle alttiissa kohteissa.

Lupamääräys 12–15

Maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemiseksi on annettu määräyksiä alueella varastoitavista ja käsiteltävistä öljyistä ja kemikaaleista, varastointiin käytettävien alueiden rakenteista sekä työkoneiden huollosta. Määräyksen perustuvat ympäristönsuojelulakiin ja kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (800/2010) 9 §:ään. Ympäristönsuojelulain 7 §:n mukaan

toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta. Ympäristön-suojelulain 19 §:n mukaan kemikaalia ei luvanvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa saa käyttää siten, että siitä aiheutuu merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Lupamääräys 16–18

Jätelain mukaan kaikessa toiminnassa on mahdollisuuksien mukaan noudatettava etusijajärjestystä (JL 8 §). Jätteitä ei saa käsitellä hallitsemattomasti (JL 13 §). Määräyksillä varmistetaan, että jätteet eivät aiheuta maaperän tai vesien pilaantumista tai ympäristö- ja terveyshaittaa. Määräyksillä varmistetaan, että vaarallisten jätteiden merkinnät ovat asianmukaisia ja että vaaralliset jätteet toimitetaan asianmukaiseen käsittelypaikkaan (JL 15 §, JL 16 §, JL 17 §).

Lupamääräys 19–21

Määräykset on annettu sulamis- ja valumavesien ja jätevesien asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi.

Lupamääräys 22–29

Ympäristöluvassa on ympäristönsuojelulain 46 §:n mukaan annettava tarpeelliset tarkkailumääräykset. Raportointia ja kirjanpitoa koskevat määräykset ovat tarpeen valvonnan ja tarkkailun toteuttamiseksi. Maa-ainesten ottamista koskeva ilmoitusvelvollisuus perustuu maa-ainelain 23 a §:ään.

Lupamääräys 30–34

Toiminnanharjoittajan tulee olla riittävällä tavalla varautunut häiriö- ja poikkeustilanteisiin. Ilmoitusvelvollisuus häiriö- ja poikkeustilanteista on määrätty viranomaisen tiedonsaannin varmistamiseksi, valvonnan toteuttamiseksi ja mahdollisesti annettavien viranomaisohjeiden vuoksi. Vahingon sattuessa tulee paikalla ryhtyä viipymättä toimiin ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuus, pilaantuneisuuden selvittämisvelvollisuus ja ilmoittamisvelvollisuus mahdollisesta pilaantumisesta perustuvat ympäristönsuojelulain (527/2014) 133–135 §:iin.

Lupamääräys 35–37

Toiminnan lopettamista koskevat määräykset on annettu sen varmistamiseksi, että toiminnan loputtua toiminta-alue saatetaan asianmukaiseen kuntoon. Koska alue aiotaan palauttaa metsätalouksikäyttöön, katsotaan alue puuston osalta asianmukaiseksi, kun metsälain (1093/1996) 8 §:n kriteerit täyttyvät.

Ympäristönsuojelulain 170 §:n mukaan luvanhaltijan on viipymättä ilmoitettava valvontaviranomaiselle toiminnan pitkäaikaisesta keskeyttämisestä, toiminnan lopettamisesta ja toimintaa koskevista muista muutoksista ja tapahtumista, joilla voi olla vaikutuksia ympäristön pilaantumiseen tai luvan noudattamiseen. Luvanhaltijan vaihtuessa luvan uuden haltijan on ilmoitettava vaihtumisesta.

Lupamääräys 38

Määräys koskee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tekemää valvontaa ja sen maksullisuutta, joka perustuu maa-aines ja ympäristönsuojelulainsäädäntöön (MAL 23 §, MAA 7.2 §, YSL 168.2 § ja YSL 205 §).

Lupamääräys 39

Lupamääräys perustuu maa-ainelain 23 §:ään. Maksua määrättäessä sovelletaan voimassa olevaa taksoa. Voimassa olevan maa-ainestaksan mukaisesti Maksu määräytyy otettavaksi esitetyn maa-ainesten kokonaismäärän mukaan seuraavasti: Suunnitelmaa kohti 280 euroa, sekä lisäksi hakemuksessa otettavaksi esitettyä maa-aineksen yksikkötilavuutta kohti 0,017 euroa (kun ottomäärä on $\leq 50\ 000\ m^3$, yli menevästä osuudesta vähennetään 50 %). Maksuun lisätään asianosaisten kuulemisesta perittävä maksu, 50 euroa/asianosainen, kunnallisesta ilmoituksesta 70 euroa ja lehtikuulutuksesta todelliset kustannukset. Lisäksi maksuun lisätään ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan mukainen asian käsittely taksa 1800 euroa, josta vähennetään 50 % maa-aine- ja ympäristöluvan yhteiskäsittelyn johdosta, jolloin siitä jäljelle jää 900 euroa.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Maa-ainelaki (555/1981) 3, 4 a, 5 - 6, 9 - 13 a, 23 ja 23 a §

Valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (962/2005) 6 -9 §, 11 §

Valtioneuvoston asetus kaivannaisjätteistä (190/2013) 4 §

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 6-8 §, 10-12 §, 14-17 §, 19-20 §, 22 §, 27 §, 39-40 §, 42-44 §, 47 a-49 §, 52-53 §, 58 §, 62 §, 64 §, 66 §, 70 §, 83-87 §, 133-134 §, 155.2-156 §, 170 §, 205 §

Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (713/2014) 2-4 §, 11-15 §

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 39 §

Jätelaki (646/2011) 8 §, 13 §, 15-17 §, 19-20 §, 118-120 §

Valtioneuvoston asetus jätteistä (978/2021) 7 -9 §

Laki eräistä naapuruussuhteista (26/1920), (muutos 90/2000) 17 §, 18 §

Valtioneuvoston asetus kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (800/2010), (muutos 314/2017) 3 – 13 §

Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (993/1992) 2 §, 3 §

Valtioneuvoston asetus ilmanlaadusta (2017/79) 4 §

Lisäksi on sovellettu opasta Maa-ainesten ottaminen -Opas aineiden kestäväseen käyttöön, Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:30

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätöksen tyytymätön saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

PÄÄTÖKSEN TIEDOKSIANTO JA PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Tämä päätös lähetetään

- Hakijalle
- Päätöksen antamisesta ilmoitetaan
- Julkisella kuulutuksella viranomaisen verkkosivuilla
 - Lapin ELY-keskukselle
 - Asian käsittelyn yhteydessä kuulluille asianosaisille

PÄÄTÖKSEN TEKIJÄ

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta
19.12.2023 Kemijärvi

LIITTEET

Vakuuksien käsittelyn periaatteet

KEMIJÄRVEN KAUPUNKI

Ympäristöterveyslautakunta 10.02.2023 § 22

VAKUUKSIEN KÄSITTELYN PERIAATTEET MAA-AINESLAIN JA YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAISISSA LUPA-ASIOISSA

Vakuuksien käsittelyn periaatteet

Luvan myöntänyt viranomainen tai sen alaiset viranhaltijat huolehtivat vakuuden vaatimisesta, sen suuruudesta ja erääntyvistä vakuuksista. Pääsääntöisesti vakuus vaaditaan kaikilta maa-aineslain (555/1981) ja ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisesti ja vain erityisestä syystä vakuus voidaan jättää määräämättä.

Vakuuden muodot

1. Yksilöity pankin tai vakuutuslaitoksen antama omavelkainen takaus

- Pääasiallinen ja suositeltavin vakuuden muoto

- Vakuuden voimassaolo: vakuuden tulee olla voimassa, kunnes kaikki luvan ja sen määräysten edellyttämät toimenpiteet on tehty ja lopputarkastuksessa hyväksytty. Vakuuden tulee olla voimassa vähintään kaksitoista (12) kuukautta asetetun luvan voimassaoloajan yli, jona aikana tulee tehdä tarvittavat vaatimukset vakuuden voimassaolon jatkamiseksi tai maksamiseksi kuntayhtymälle.

2. Pankkitalletus

- Käytetään lähinnä pienissä yksityisille henkilöille asetetuissa vakuussummissa

- Lisävaatimukset: Allekirjoitettu ilmoitus talletusten panttaamisesta ja kuittaamattomuustodistus pankilta ennen vakuuden hyväksymistä tai vastaavat ehdot tilisopimukseen.

Maa-aineslain mukaiset vakuudet

Vakuus maa-aineslain 11 §:n nojalla määrättyjen toimenpiteiden suorittamisesta (MAL 12 §). Vakuus maa-ainesten oton aloittamiseksi ennen luvan lainvoimaisuutta (MAL 21 §). Maa-aineslain 21 §:n mukaisena töiden aloitusvakuutena ja 12 §:n mukaisena maisemointivakuutena voi olla sama vakuus. Maa-aineslain mukaisten vakuuksien suuruuden määräytymisen perusteista päätetään maa-ainestaksassa.

Ympäristönsuojelulain mukaiset vakuudet

Jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan vakuus asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi (YSL 59 §). Vakuus ympäristöluvanvaraisen toiminnan aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta (YSL 199 §).